

e-250

**INŠTITUT ZA GOZDNO IN LESNO
GOSPODARSTVO
LJUBLJANA**

INŠTITUT ZA GOZDNO IN LESNO GOSPODARSTVO
pri Biotehniški fakulteti v Ljubljani

AZAROV Evgenij, ŽGAJNAR Lojze, ŠKULJ Mojca

DRUŽBENI PLAN OBČINE GROSUPLJE
(Predlog razvrstitve gozdnih površin)

Ljubljana, 1982

Nosilec:

Azarov Evgenij, dipl.ing.gozd.

Azar

Direktor:

Marko Kmecl, dipl.ing.gozd, oec.

S i n o p s i s

Izdelani so elementi - strokovne osnove s področja gozdarstva za sklepanje dogovora o temeljih prostorskega dela družbenega plana občine Grosuplje na osnovi obvezne enotne metodologije in minimuma enotnih kazalcev prostorskih planov SR Slovenije in izhodišč za vključevanje gozdarstva v prostorski del družbenega plana.

V S E B I N A

Stran:

TEKSTNI DEL	
UVOD	1
IZHODIŠČA	3
1. SPLOŠNI POMEN GOZDA IN GOZDNEGA PROSTORA	11
2. STANJE GOZDOV IN GOZDNI FONDI	13
2.1. Površina gozdov	13
2.2. Zaraščanje kmetijskih površin	16
2.3. Lesna zaloga in prirastek	21
2.4. Etat	23
3. PRIRODNI DEJAVNIKI OKOLJA	24
3.1. Klima	24
3.2. Geološke razmere	26
3.3. Relief	28
3.4. Pedološka osnova	28
4. GOZDNE ZDRUŽBE NA OBMOČJU OBČINE GROSUPLJE	32
4.1. Uvodna pojasnila	32
4.2. Pregled gozdnih združb in opis njihovih ekološko-gospodarskih značilnosti	34
4.2.1. Gozdne združbe na karbonatni podlagi	34
4.2.1.1. Klimatogene gozdne združbe	34
4.2.1.2. Paraklimaksne gozdne združbe	37
4.2.2. Gozdne združbe na silikatnih kameninah	40
5. VALORIZACIJA GOZDOV IN GOZDNEGA PROSTORA	43
5.0. Metodologija vrednotenja gozdnega prostora	43

5.1.	Vrednotenje gozdov po varovalnem pomenu	44
5.2.	Vrednotenje gozdov po lesno-proizvodnem pomenu	51
5.2.0.	Izhodišča in metodologija vrednotenja	51
5.2.1.	Vrednotenje	51
6.	PRIKAZ GOSPODARSKEGA STANJA GOZDNEGA PROSTORA	56
6.1.	Gozdovi po namembnosti	56
6.2.	Lastniška struktura gozdov	60
6.3.	Odprtost gozdov - gozdne prometnice	61
7.	PREDLOG ČLENITVE GOZDNEGA PROSTORA ZA NAMENE PROSTORSKEGA PLANIRANJA (Sinteza)	63
8.	VPLIV GOZDA NA RAZVOJ OSTALIH GOSPODARSKIH IN SOCIALNIH DEJAVNIKOV V OBČINI	67
9.	ZAKLJUČEK	70
10.	PRILOGA	71
	LITERATURA	

KARTNI DEL

Karta 1 : GOZDOVI PO VAROVALNEM POMENU

Karta 2 : GOZDOVI PO LESNOPROIZVODNEM POMENU

Karta 3 : VREDNOTENJE SESTOJEV

Karta 4 : PREDLOG ČLENITVE GOZDNEGA PROSTORA

UVOD

Družbeni plan razvoja občine opredeljuje njen dolgoročni družbeni razvoj in določa temeljne dolgoročne usmeritve, ki zajemajo zlasti:

- skupne interese in cilje dolgoročnega pomena
- politiko razvoja na področju dejavnosti, ki so skupnega pomena za skladnejši gospodarski, socialni in prostorski razvoj občine
- zasnovo prostorske organizacije dejavnosti, ki zajema zlasti soodvisnost in razvoj naselij, prometno omrežje, energetska omrežje, omrežje za oskrbo s pitno vodo, za odvajanje odpadnih voda
- zasnovo namenske rabe prostora
- varstvo in izboljševanje človekovega okolja
- krepitev obrambne sposobnosti, varnosti in družbene samozščite.

Sestavina družbenega plana so prostorski plani področja, kjer so komponente prostora tudi kartno predstavljene (praviloma v merilu 1 : 25 000).

Gozdarstvo je pomembna primarna gospodarska panoga, zlasti vplivna je njegova prostorska dimenzija. Gozdovi obsegajo okrog polovice celotne površine Slovenije. Ker imajo poleg proizvodne tudi druge (socialne, varstvene) funkcije je v prostorskih planih nujna izčrpnjša predstavitev gozdov in njihovo ovrednotenje.

Izhodišče za vrednotenje gozdnega prostora so njegove naravne razmere, ki jih najkompleksneje opredeljujejo gozdne združbe ali asociacije, prikazane na fitocenoloških kartah (običajno merilo 1 : 10 000). Poleg teh so izhodišča še gozdnogospodarski načrti (običajno katastrske karte 1 : 5 000) in rezultati enotne računalniške obdelave podatkov gozdarstva v republiškem merilu - Popis gozdov (prostorski del - karte območnih načrtov).

Na podlagi dosedanjih izkušenj se je na IGLG izoblikovala usta-

ljena metodološka shema postopka vrednotenja gozdnega prostora, ki je s strani Splošnega združenja gozdarstva osvojena in družbeno verificirana v republiškem merilu (Navodila za izdelavo vrednotenja gozdnega prostora, IGLG, 1982). Po njej je bil vrednoten tudi gozdni prostor občine Grosuplje.

IZHODIŠČA

Osnovna izhodišča sistema aktivnosti na področju gospodarjenja z gozdovi na območju občine Grosuplje temeljijo na določilih:

- USTAVE SR SLOVENIJE , ki v skladu z zvezno ustavo določa, da se zaradi posebnega družbenega interesa za ohranitev in gojitev gozdov združujejo v samoupravne interesne skupnosti delavci in kmetje, ki opravljajo gozdarsko dejavnost ter delovni ljudje organizirani v organizacijah združenega dela določenih dejavnosti, v krajevnih in drugih skupnostih. V samoupravni interesni skupnosti zagotavljajo ohranitev in gojitev gozdov, skrbijo za biološko ravnatežje v gozdovih in v ta namen usklajujejo interese med gozdarstvom, kmetijstvo, predelavo lesa, lovstvom in turizmom, ki so skupnega pomena. Ustava SRS uveljavlja skupno gospodarjenje z družbenimi in zasebnimi gozdovi.
- ZAKONA O ZDRUŽENEM DELU, ki daje v svojih določilih okvirje samoupravni organiziranosti, družbenoekonomskih odnosom in sistemu družbenega planiranja.
- ZAKONA O SISTEMU DRUŽBENEGA PLANIRANJA IN O DRUŽBENEM PLANU SR SLOVENIJE , ki med drugimi določili o planiranju opredeljuje:
 - da tvorijo temelj sistema družbenega planiranja -
 - vzajemna odgovornost in obveznost vseh delovnih ljudi, da usklajujejo svoje plane, da bi preprečevali gospodarske in druge motnje v materialnem in socialnem razvoju družbe
 - da vsebujejo plani skupne interese in cilje -
 - za smotrno uporabo prostora ter varstvo in izboljšanje človekovega okolja
 - pri planiranju se uporablja načelo sočasnega in kontinuiranega planiranja, da bi bilo vsem nosilcem planiranja omogočeno sočasno planiranje in medsebojno usklajevanje planov
 - SOČASNO pomeni, da vsi nosilci planiranja sočasno pripravljajo plane. Načelo sočasnosti naj bi zagotovilo prakso, da v principu nima nobena dejavnost v prostoru absolutne prednosti pri določanju namembnosti rabe zemljišč, pač pa obstojajo le logične in dogovorjene družbene prioritete za nekatere dejavnosti, ki predstavljajo pogoj človekovega obstoja.

- KONTINUIRANO pomeni, da morajo vsi nosilci planiranja nenehno spremljati, analizirati in predvidevati svoj razvoj.
- da plani družbenopolitičnih skupnosti vsebujejo skupne interese, ki se nanašajo -
 - na predvidevanje splošnih smeri razvoja in ugotavljanje pogojev, možnosti in potreb razširjene reprodukcije ter na regionalni in prostorski razvoj
 - na varstvo in izboljšanje človekovega okolja
- da družbeni plan občine vsebuje zlasti
 - pospeševanje prostorske in urbanistične ureditve ter izboljšanje zemljišč in dobrin v splošni rabi.
- DOGOVORA O TEMELJIH DRUŽBENEGA PLANA SR SLOVENIJE za obdobje 1981 - 1985
- SAMOUPRAVNEGA SPORAZUMA O TEMELJIH PLANA GOSPODARJENJA Z GOZDOVI IN O OSNOVAH ZA USKLAJEVANJE RAZVOJA GOZDNEGA IN LESNEGA GOSPODARSTVA v obdobju 1981 - 1985
- ZAKONA O GOZDOVIH, ki na podlagi ustavnih opredelitev podaja sistemska izhodišča za gospodarjenje z gozdovi in v svojih členih opredeljuje:
 - definicijo gozda
 - pogoje za gospodarjenje z gozdovi
 - oblikovanje gozdnogospodarskih območij kot temeljnih enot za zagotavljanje trajnosti gozdov
 - določbe o dejavnosti gozdnega gospodarjenja, ki je posebnega družbenega pomena (tj. varstva, gojenja, urejanja, odkazovanja)
 - združevanje v območje in republiško samoupravno interesno skupnost za gozdarstvo
 - načela organiziranja skupnega gospodarjenja z gozdovi
 - načrtovanje gospodarjenja z gozdovi
 - združevanje sredstev za ekonomičnejši razvoj gozdarstva in gozdov v SRS
 - oblikovanje materialne osnove za varstvo, gojenje in urejanje gozdov
 - posebne pravice lastnikov gozdov
 - promet z lesom.
- UREDBA O UVAJANJU POSAMEZNIH RAZMERICIJ IZ ZAKONA O GOZDOVIH dopolnjuje zakon o gozdovih z določbami:

- o krčenju gozdov
- prepovedi sečnje na golo
- pogojih za pašo živine
- pogojih za steljarjenje
- ukrepih za varstvo gozdov
- postopku za razglasitev varovalnih gozdov in gozdov s posebnim pomenom
- Drugi pomembni predpisi so še:
 - PRAVILNIK O VARSTVU GOZDOV IN GOZDNIH ZEMLJIŠČ
 - PRAVILNIK O GOZDNEM REDU
 - PRAVILNIK O IZDELAVI GOZDNOGOSPODARSKIH NAČRTOV IN O EVIDENCI NJIHOVEGA IZVRŠEVANJA.

Za družbeno planiranje in posebej prostorsko planiranje so pomembne naslednje strateške usmeritve v gozdarstvu:

- I. Gozdovi so dobrina splošnega pomena, ki se poleg zakona varujejo tudi s posebnimi regulativi. Pri gospodarjenju z gozdovi ločimo:
- a) dejavnosti posebnega družbenega pomena (varstvo, gojenje, semenarstvo in drevesničarstvo, urejanje gozdov in odkazovanje drevja za posek).
Za njihov razvoj skrbijo samoupravna interesna skupnost za gozdarstvo, OZD, SOB in SR Slovenija v mejah pravic in dolžnosti.
 - b) dejavnosti, ki se nanašajo na izkoriščanje gospodarskih zmogljivosti gozdov.

Zaradi različnih naravnih pogojev za proizvodnjo, različnega stanja gozdov in različnih gospodarskih pogojev za trajno razvijanje splošnih koristnih in gospodarskih funkcij gozdov se oblikujejo gozdnogospodarska območja. V obravnavanem primeru so to gozdnogospodarska območja Ljubljana, Novo mesto in Kočevje, ki vključuje gozdove v občini Grosuplje. Gozdnogospodarsko območje je regionalna gozdnogospodarska celota, v kateri se za vse gozdove ne glede na lastništvo zagotavlja:

1. trajnost (obstoja) gozdov in trajnost gozdne proizvodnje ter donosov,

2. enostavna biološka reprodukcija gozdov iz lastnih sredstev območja (ki se financira preko obveznih prispevkov za biološka vlaganja)
3. programiranje gradnje gozdnih prometnic in zagotavljanje ter usmerjanje sredstev za načrtno odpiranje območja z gozdnimi prometnicami.

II. Dejavnosti posebnega družbenega pomena in gospodarsko dejavnost izkoriščanja gozdov v občini Grosuplje opravljajo delavci in kmetje, združeni v gozdarski TOZD in organizacijsko enoto temeljne organizacije kooperantov (TOK) , ločeno za območje GG Ljubljana, GG Novo mesto in ZKGP Kočevje.

III. Poleg združevanja in usmerjanja sredstev za skladnejši razvoj posameznih delov gozdnogospodarskega območja, se združujejo sredstva tudi na ravni SRS za financiranje nalog s področja razširjene gozdne reprodukcije in z namenom izenačevanja pogojev gospodarjenja med območju (vlaganje v ceste, kjer prispeva svoj delež tudi lesna industrija).

IV. Med splošno koristne funkcije se po zakonu štejejo varovalne, biološke, klimatološke, higiensko-zdravstvene, turistično-rekreativne, družbeno-gospodarske, poučne, raziskovalne in ljudsko-obrambne funkcije. Le-te so posebej poudarjene na območju gozdov s posebnim pomenom in na območju parkovnih gozdov, ki so izvzeti iz gospodarjenja po zakonu o gozdovih in se urejajo v skladu z zakonom o urejanju, vzdrževanju in varstvu zelenih površin v naseljih (Ur. list SRS št.37/73) in odloku sprejetem na teh osnovah.

V. Po zakonu o gozdovih je obvezno gozdnogospodarsko načrtovanje na nivoju območja in gospodarskih enot, določen je način obnavljanja načrtov in njihova vloga kot družbeno-ekonomskega instrumenta (določila gospodarskih načrtov so podlaga družbenemu planu dejavnosti).

Cilji in smernice za gospodarjenje v gospodarskih enotah občine in območju kot celoti so usklajeni s cilji v SRS in predstavljajo integralni del gozdarstva v SR Sloveniji.

Zaradi nujnosti enotnega vključevanja gozdarstva v sistem družbenega planiranja so izdelana tudi STALIŠČA IN SMERNICE GOZDARSTVA PRI PROSTORSKEM PLANIRANJU (Samoupravna interesna skupnost za gozdarstvo SR Slovenije).

V kompleksu integralnega družbenega planiranja ima pomembno vlogo prostorsko planiranje, ki v svojem osnovnem bistvu pomeni usmerjanje družbenega razvoja v prostoru. Urejanje prostora je tako nepogrešljiva sestavina družbenega razvoja. Pri tem je zlasti pomembno, da so odločitve o vsako - vrstnih posegih v prostor rezultat dejansko usklajenih vseh vidikov družbene reprodukcije. Prostorsko planiranje je sredstvo za usklajevanje in uravnavanje odnosov med družbo in naravo. V teh procesih mora gozdarstvo prispevati svoj delež pri iskanju najustreznejših alternativ uporabe prostora, ker:

1. Gospodarjenje z gozdovi je tudi gospodarjenje s prostorom na ekoloških osnovah. Pri tem ima gozdarstvo veliko izkušenj in dolgoletno tradicijo. Kot gospodarska dejavnost na 49 % površin v območju ljubljanskih občin oziroma 50% površin v območju regije in zaradi številnih splošno koristnih funkcij gozdov je gozdarstvo pomemben in nepogrešljiv udeleženec v prostorskem planiranju.
2. Gozdarstvo mora poleg temeljnih razvojnih usmeritev pri delu z gozdom prispevati tudi svoj delež v prostorskem planiranju, pri urejanju krajine, pri gospodarjenju z naravnimi viri in prostorom nasploh.
3. Z vključevanjem v družbeno in prostorsko planiranje uveljavlja gozdarstvo svojo polifunkcionalno usmerjenost. V sodelovanju z različnimi strokami v procesu družbenega in prostorskega planiranja lahko gozdarstvo obogati z novimi spoznanji svoje gozdnogospodarsko načrtovanje in stroko v celoti.

4. Pri reševanju konfliktnih situacij in dogovarjanju o namenski rabi prostora bo gozdarstvo uspešno prispevalo svoj delež k najustreznejšim družbeno usklajenim alternativnim rabam prostora, če bo imelo dobro argumentirane osnove in elemente za prostorske plane. Vključitev v proces prostorskega planiranja je zato tudi interes in ne samo dolžnost gozdarstva.

Prostorsko planiranje ima, podobno kot gozdnogospodarsko načrtovanje, elemente dolgoročnosti in zato veliko skupnega v pristopih in v fiziognomiji planiranja. S sistemskim pristopom je treba razvijati teorijo in prakso planiranja v gozdu kot proizvodnem objektu in elementu nege krajine ter okolja. Temeljna načela, na katerih sloni gozdnogospodarsko načrtovanje, so tudi primerna idejna izhodišča za prostorsko planiranje, ki se nanaša na gozd, gozdnato krajino in na naravne vire. Ta načela in principi so:

1. Osnovno izhodišče je načelo trajnega ohranjanja in pospeševanja vseh funkcij gozda. To načelo bi bilo potrebno razširiti na vse obnovljive naravne vire v prostoru. Pod trajnim ohranjanjem in pospeševanjem vseh funkcij gozda je treba razumeti težnjo za stabilnim funkcioniranjem vseh ekoloških in bioloških sistemov v prostoru, kar je elementarni pogoj zdravega življenjskega okolja. Gozd in celotna gozdnata krajina imata zelo pomembno vlogo stabilizatorja in regenera- torja okolja.
2. Zaradi dolgoročnosti gozdne proizvodnje, različnih naravnih in proizvodnih pogojev ter stanja gozdov so za gospodarjenje z njimi potrebne večje površine, v okviru katerih je možno doseči vse nujno potrebne pogoje (vključno ekonomske) za trajno ohranjanje in pospeševanje vseh funkcij gozda. V ta namen so oblikovana gozdnogospodarska območja.

Pri pripravi strokovnih osnov in elementov za prostorske plane, je treba izhajati iz usmeritve gospodarjenja z gozdovi celotnega gozdnogospodarskega območja. Območno usmeritev gospodarjenja z gozdovi je treba konkretizirati v prostoru posameznih družbenopolitičnih skupnosti glede na njene naravne, gospodarske in splošno družbene razmere in potrebe.

3. V procesu prostorskega planiranja v gozdu in gozdnati krajini je osnovno vodilo izbiralni princip. To pomeni, da nosilce funkcij v prostoru najprej ugotovimo in jih nato v razvoju pospešujemo. Nosilci funkcij v prostoru so posamezni elementi, ki v vzajemni povezanosti mozaično sestavljajo krajino in omogočajo skladen razvoj bioekoloških in gospodarskih procesov. Posamezni elementi krajine - nosilci funkcij v prostoru - so lahko od posameznih osebkov do celotnih ekosistemov, kot so: različne ekološke kategorije gozdov, travnikov, pašnikov, potoki, močvirja, skalovja, logi, divjinski ekosistemi, razni ostanki gozda in drugo. Nosilce funkcij ugotavljamo glede na njihov relativni pomen v celotnem prostoru, ki ga zajema posamezen prostorski plan in ob upoštevanju širšega družbenega okolja.

Pospeševanje ugotovljenih nosilcev funkcij v prostoru je dinamičen proces, ki je odvisen od bioekološke sredine in od spreminjajočih se družbenih potreb. Pozitivne lastnosti posameznih nosilcev funkcij pospešujemo v razvoju z različnimi ukrepi nege.

4. Pospeševanje nosilcev funkcij v gozdu in gozdnati krajini bo uspešno, če bo v zadostni meri razvita oziroma ohranjena odpornost naravnih sistemov (biološka, mehanska, ekonomska). Pestri naravni sistemi so značilnost obravnavanega območja. Povečano odpornost v teh sistemih je možno doseči s pospeševanjem naravne pestrosti. Pestrejši naravni sistemi laže

prenašajo različne obremenitve (vedno zahtevnejši gozdnogospodarski in drugi cilji), odpornejši so proti katastrofam in ujman, imajo večjo regenerativno moč. V take naravne sisteme je tudi lažje vključiti razne tehnične objekte (ceste, koridorje, stavbe in drugo).

5. Prostorsko planiranje v gozdu in gozdnati krajini je treba razvijati na dialektičnem načelu dinamičnega usmerjanja (kontrole) procesov v gozdu in v širšem družbenem okolju, ki obdaja gozd in gozdno gospodarstvo.

Z razvojem potreb raznih oblik družbene reprodukcije (urbanizacija, industrializacija, kmetijstvo, prometna in energetska ter druga infrastruktura itd.) bodo objektivno nastajale zahteve po drugačnem vrednotenju in spremembah sedanje rabe prostora. Novim družbenim potrebam v prostoru je treba kontinuirano prilagajati cilje pri gospodarjenju z gozdom in gozdnato krajino ter preverjati smotrnost novih posegov v gozdni prostor. Odločitve o najustreznejših rešitvah pri poseganju v naravni prostor (gozd in gozdnato krajino) morajo sloneti na temeljitih študijah o tem, kako bo narava reagirala na take posege.

Uveljavljanje teh, poleg splošno veljavnih družbenih načel v prostorskem planiranju, je temeljna naloga gozdarstva. Na ta način gozdarstvo lahko dolgoročno prispeva h kvalitetnejšemu prostorskemu planiranju.

1. SPLOŠNI POMEN GOZDA IN GOZDNEGA PROSTORA
OBČINE GROSUPLJE

Gozd je že od davna predstavljal pomembno prostorsko prvino, ki jo je človek v skrbi za svoj obstanek krčil in požigal za pašnike, senožeti, njive in naselja, pasel v njih živino, steljaril in sekal les za svoje gospodarske potrebe (kurjava, gradbeni les ...). Z naraščanjem števila prebivalstva so gozd krčili na vse manj ugodnem svetu, zaradi ekstenzivne obdelave pa tudi to ni zadoščalo, da bi bil pridelek hrane zadosten. Manj dostopni predeli in površine, ki niso bile primerne za kmetijstvo, so ostale pod gozdom vse do današnjih dni ali so le redko poseljene. Sodijo, da je do največjega zmanjševanja površine gozdov prišlo ob koncu prejšnjega stoletja. Med obema vojnama, zlasti pa po drugi svetovni vojni, ko smo kmetijstvo zapostavljali, gozd ponovno osvaja izgubljeni prostor. Proces zaraščanja je tudi danes najbolj pereč gospodarski (kmetijski, gozdarski) problem, ki bo (morda) zadovoljivo rešen šele v naslednjem obdobju z dobršno mero dogovarjanja in naložbenega denarja.

Občina Grosuplje sodi med gospodarsko srednje razvite občine, leta 1980 je bila uvrščena po nar.dohodku na 34.mesto v Sloveniji. Industrija je skoncentrirana v upravnem središču, sicer so industrijski obrati še v Stični, Višnji gori (Iskra), Vidmu, Krki (Modna oblačila), Šentvidu in Ambrusu v Ivančni gorici. V občini je 6000 delovnih mest, skupno je 9600 občanov zaposlenih. Deluje 36 TOZD in DO s področja gospodarstva in 15 s področja negospodarstva.

Prebivalstvo se je že od davnine precej izseljevalo, tudi danes skopa zemlja in premalo razvita industrija ne more dati kruha vsem občanom. Kar 39% vse delovne sile je zaposlene izven občine (Ljubljana!). Tanek kos kruha je dajala domača obrt, zlasti zobotrebčarstvo in izdelovanje gajbic, izdelo-

*Občini
delovnih* v.

vanje tramov in žaganje.

S. 421 km² sodi med večje slovenske občine. V 240 naseljih (23 krajevnih skupnostih) živi 25 600 prebivalcev. Enajst odstotkov ljudi se ukvarja s kmetijstvom (zaščitenih kmetij je 800), samo s kmetijstvom se ukvarja 1400 občanov.

Večina ozemlja pripada Dinarskemu gorstvu, ki je močno zaskraselo. Sicer pa je osrednje občine razčlenjena kotlina s Škocjanskim in Radenskim podoljem in podoljem Lučke uvale z naplavinami nekdanjih voda, pri Ivančni gorici pa Stiški kot in Šentviška kotlina z Dobsko uvalo in Temeniško dolino, ob ozkem podolju Krke se na zahodni strani naslanja Dobropoljska dolina, ki poplavlja.

Celotna površina občine meri 42 075 ha, obdelovanih površin je tretjina (15 914 ha), pašnikov desetina (2888 ha) in gozdov polovica (21 864 ha). Ostalo (1409 ha) so močvirne (5ha) neplodne površine (1401).* Kmetijska zemljišča v družbeni lasti so v kompleksih, večinoma v dolinah (ok. 1000 ha) , ostala kmetijska zemljišča obdelujejo zasebni kmetje in so v značilni in tipični razparceliranosti posajena v hribovitem svetu po vrhovih in hrbtih. Kmetijska zemljišča v področju Suhe Krajine so ekstenzivno obdelana in se najmočneje zaraščajo z gozdom. Precej je rodovitnega a poplavnega in zamočvirjenega sveta (okolica Grosuplja, Dobropoljska dolina), ki ga je moč s hidromelioracijami usposobiti za intenzivno poljedelstvo.

* Katastrski podatki 1980.

2. STANJE GOZDOV IN GOZDNI FONDI

2.1. Površina gozdov

Gozdovi na področju občine pokrivajo blizu polovice celotne površine. Po podatkih katastra (stanje ob koncu leta 1980) je gozdov v občini 21.863,5294 ali 52% celotne površine (42 075,3304 ha). Celotna občina ima 52 katastrskih občin, v katerih je delež gozdov različen, vendar je v večini delež gozdov blizu poprečnega. Z gozdovi 36.-tih katastrskih občin upravlja GG Ljubljana, 10.-tih GG Novo mesto in 6.-tih GG Kočevje. Območje GG Ljubljana so te-le katastrske občine:

	Katastr.gozd.površ.
1. Grosuplje,	374,8711
2. Grosuplje, naselje	67,0127
3. Blečji vrh	539,7135
4. Ilova gora	188,8637
5. Luče	324,3954
6. Mali vrh	157,6262
7. Polica (del v g.e. Iv.gorica!)	451,3163
8. Ponoval vas	447,2089
9. Račna	815,8684
10. Sela	438,6271
11. Slivnica	530,0946
12. Stranska vas	77,3200
13. Stara vas	415,7323
14. Šmarje	150,4577
15. V.Lipljane	841,6102
16. Vino	381,1300
17. Žalna	<u>684,5787</u>
S k u p a j	6886,6268

Katastr.gozd.površ.

18. Metnaj	825,0732 ha
19. Leskovec	400,0736 "
20. Dobrava	221,4534 "
21. Dedni del	451,6730 "
22. Stična	525,0653 "
23. Šentvid	157,8649 "
24. Bukovica	521,9767 "
25. Češnjica	437,6337 "
26. Temenica	202,7730 "
27. Male Dole	246,2690 "
28. Hudo	43,9419 "
29. Kriška vas	278,9514 "
30. Gorenja vas	285,1847 "
31. V.Pece	485,7655 "
32. Vrhe	851,9351 "
33. Muljava	250,4732 "
34. Draga	327,8797 "
35. Radohova vas	125,3197 "
36. Višnja gora	<u> -</u>
S k u p a j	6639,3070

Gozdove pod zaporedno številko 1 - 17 obravnava gozdnogospodarski načrt za gozdnogospodarsko enoto GROSUPLJE (1972-81), pod zaporedno številko 18-36 za gozdnogospodarsko enoto IVANČNA GORICA (1973-82). Celotna katastrska površina, na kateri gozdopodari GG Ljubljana, meri torej (v obeh enotah) skupno 13,525.9338 ha.

Na območju GG Kočevje so katastrske občine:

1. Cesta, kat.površina gozdov	1068.2912 ha
2. Podgora "	484.8860 ha
3. Kompolje "	643.553 ha
4. Videm - Dobropolje "	328.1841
5. Zagorica "	434.9322 ha
6. Zdenska vas "	<u>625.5055 ha</u>
Skupaj	3585.3543 ha

Struge
 Gozdove obravnavata g.g. načrta za g.e. Struge - del (1972-81)
 in g.e. Dobropolje (1971-82).

Na območju GG Novo mesto so katastrske občine:

	Kat.površina gozdov - ha
1. Ambrus	720.2919
2. Dob	658.0401
3. V.Globoko	799.4629
4. Krka	273.5045
5. Podboršt	139.9439
6. Podbukovje	527.4066
7. Sušica	325.0642
8. Valična vas	215.8299
9. Višnje	642.8265
10. Zagradec	404.8708
	<hr/>
Skupaj	4752.2413 ha

Gozdove obravnava g.e. Krka (1975 do 84)

V gozdnogospodarskih načrtih, kjer je površina gozdov eden od elementov gozdnih fondov, se površina gozdov od gozdne površine v katastru močno razlikuje. Ker se gozdnogospodarski načrti sproti (vsakih 10 let) obnavljajo, torej se tudi spremembe površin gozdov vnašajo sproti v gospodarske karte 1 : 5000 in te spremembe (po parcelah) v površini gozdov upoštevajo v njihovi površini, jih imamo lahko za ažurnejše, površina gozdov pa bliže dejanskemu stanju na terenu. Ker sestavlja gozdnogospodarske načrte visoko kvalificirani kader (dipl. inž.), so gotovo (razen v oceni gozdne površine) tudi v pogledu ocene stanja gozda (razmejitev gozd - negozd !) usklajene s strokovnimi načeli o pojmovanju te kategorije zemljišč in z Zakonom o gozdovih.

Vsa gozdna gospodarstva so v letu 1980 posredovala podatke gozdnih fondov Inštitutu za gozdno in lesno gospodarstvo v Ljubljani, ki jih je računalniško obdelal in posredoval v POPISU GOZDOV . Iz tega vira črpamo podatke o vseh ostalih

gozdnih fondih, saj so z dejanskim stanjem v gozdnogospodarskih načrtih identični.

Po Popisu gozdov (IGLG, 1980) je delež površin - razčlenjenih po lastništvih, s katerimi gospodarijo tri gozdna gospodarstva v občini takle:

Gozdno gospodarstvo	Družbena - lastna	Družbena - drugi	Zasebna	Skupaj
GG Ljubljana	1097.27	339.24	12142.21	13578.72
KGP Kočevje	3835.62	-	598.88	4434.50
GG Novo mesto	195.84	18.87	4619.53	4834.24
Gozdna površ. v občini	5128.73	358.11	17360.62	22847.46

Gozdna površina, s katero gospodarijo Gozdno gospodarstvo Ljubljana, je obdelana v dveh gozdnogospodarskih načrtih po temle površinskem deležu:

za g.e.Grosuplje 6737.09 ha
za g.e.Ivančna gorica .. 6841.63 ha
13578.72 ha

Dejanska gozdna površina se torej od katastrske razlikuje za:

22 847,4600 ha (dejanska gozdna površina)
- 21 863.5294 ha (gozd po katastru)
983.9306 ha ali za okrog tisoč hektarov,

oziroma je večja od katastrske za 4,5 %.

2.2. Zaraščanje kmetijskih površin

Dejansko stanje gozdne površine, ki je bilo ugotovljeno ob začetku veljavnosti načrta, je sicer zajelo že deloma tudi

kmetijske površine, ki so v strokovnem pogledu že gozd (večje skupine drevja nad 0.04 ha, poraslost z gozdnim drevjem določenega sklepa itd.). Izven gozdne meje, ki je bila vrisana v katastrske karte 1 : 5000 so ostale zaraščajoče se kmetijske površine, kjer je kmetovanje opuščeno ali vsaj v tolikšni meri ekstenzivno, da jih gozd ponovno osvaja. Ker jih kot takšne za intenzivnejšo kmetijsko rabo ne moremo uporabljati, gozd pa tudi še ni formiran, ostaja takšna "siva cona" praktično brez gospodarja. Največja družbena škoda nastaja na boljših zemljiških kategorijah (njive, travniki), manjša na slabših (pašniki). Za melioracijo takšnih površin so potrebna vlaganja - bodisi, da ji bi želeli ponovno usposobiti za kmetijstvo (krčitev), ali nameniti za gozdarstvo (zasnova gozda). Odločitev, ali naj se te površine namenijo kmetijski ali gozdarski izrabi ni lahka in zahteva globljo proučitev in to:

- vzrokov, zakaj je površina podivjala
- ovrednotenje na osnovi naravnih danosti
- nosilci bodoče dejavnosti
- možnosti za kmetijsko izrabo (kompleksnost površin, nagib, plodnost, kamnitost)
- drugo.

Treba je poudariti, da pomeni prehod tega prostora iz kmetijske v gozdarsko sfero degradacijo izrabe. Gozd glede tehnoloških dejavnikov ni izbirčen in raste praktično povsod. Seveda je lesnoproizvodna sposobnost in kakovost "pridelka" sorazmerna z boniteto tal in ostalih ekoloških dejavnikov, ki bodo obravnavane v poglavjih 5 in 6. Nasprotno pa so možnosti kmetijske izrabe omejene - zlasti z ozirom na sodobne metode kmetovanja, ki zahtevajo pretežno strojno obdelavo. Trditev, da so potencialna kmetijska zemljišča tudi vsa tista (danes) gozdna zemljišča, na katerih se je že nekdanje kmetovalo je sporna - nihče si danes ne more predstavljati sodobne kmetijske proizvodnje na način, kakršen je bil običajen pred 100 leti. Omenimo na tem mestu tudi drugo sporno mnenje -

kar je bil doslej gozd in ga v preteklosti niso skrčili, je domena gozda. Te površine niso dotakljive oz. se vanj ostali porabniki prostora ne smejo podajati. Tudi takšna pavšalna mnenja gozdarji zavračamo. Gozdarstvu kot eni od gospodarskih panog gozdovi pomenijo osnovno sredstvo in surovino obenem. Vsaka krčitev pomeni odtujitev njegove proizvodne osnove. Vendar je gozdarstvo takšno ozko gledišče že zavrnilo. Pri presoji širših družbenih interesov (kakršna je pridelava hrane, poselitev za kmetijstvo manj primernih površin itd.) in verificiranih družbenih ciljih (kot bodo npr. izraženi v družbenih planih) gotovo ne bo togo. Seveda gozdarstvo laže žrtvuje manj proizvodni gozd kot donosnejšega, zato smo v pripravi osnov za sestavo družbenih planov celotno gozdno površino kategorizirali:

- po proizvodnem pomeni
- po varovalnem pomenu,

poleg tega pa tudi prikazali, kateri gozdovi imajo tudi pomembne druge (socialne) cilje v naši samoupravni družbi (gozdovi s posebnim pomenom). Te osnove bodo torej kašipot za vse eventualne interesente v gozdnem prostoru, ki naj to kategorizacijo tudi upoštevajo.

Pri presoji namembnosti "sive cone" naj bi torej upoštevali predvsem primernost za kmetijstvo, pri čemer bi morale intenzivneje sodelovati kmetijske zemljiške skupnosti in od orientacije celotne družbenopolitične skupnosti. Seveda je pred vsako aktivnostjo v zvezi z opredeljevanjem "sive cone" potrebno ta prostor dobro poznati in ga v kartah primernega merila (vsaj 1 : 25 000) predstaviti. V zasnovah za izdelavo družbenih planov za panogo kmetijstvo so ta zemljišča deloma že opredeljena (VI. kategorija kmetijskih zemljišč, tudi V/G) in predstavljena na kartah merila 1 : 5000 in 1 : 25 000. Po naši približni oceni je teh kmetijskih zemljišč okrog 3500 ha.

Tudi gozdarske gospodarske karte vsebujejo podatke o (kmetijskih) zemljiščih v zaraščanju, vendar teh podatkov še ni nihče sistematično obdelal.

Inštitut za gozdno in lesno gospodarstvo v Ljubljani je v maju 1982 izdelal analizo zaraščajočih se površin v Sloveniji na podlagi ankete po gozdnih gospodarstvih. Anketa je bila opravljena z oceno površin v zaraščanju

na - intenzivnih poljedelskih površinah (njive, sad.)

- travnikih

- pašnikih

- vinogradih po izgledu zaraščajoče se površine v pet ocenjenih kategorij intenzivnosti zaraščanja, in sicer:

- ne bo opuščeno

- bo opuščeno

- že opuščeno

- začetek zaraščanja

- zaraščanje.

Analiza je bila opravljena po katastrskih občinah in je arhivirana v mehanografskem izpisu na IGLG. Za celotno občino Grosuplje povzemamo kategorije opuščanja kmetijskih zemljišč v hektarih.

Ocena opuščanja kmetijskih zemljišč

Predvidevanje in stanje	Kmetijske kategorije				Skupaj	%
	Intenzivne	Travniki	Pašniki	Vinogradi		
Bo opuščeno	214.7	557.0	608.6	1.9	1402.2	7.4
Že opuščeno	174.3	535.3	694.8	3.0	1407.4	7.4
Začetek zarašč.	25.0	363.2	355.7	0.0	743.9	3.9
Zaraščeno	14.2	149.8	180.9	0.0	344.9	1.8
Skupaj	428.2	1625.3	1840.0	4.9	3898.4	20.5
%	11.0	41.7	27.2	0.1	-	100
Ne bo opuščeno	6876.8	6827.7	1390.0	53.1	15147.6	79.5
SKUPAJ	7305.0	8453.0	3230.0	58.0	19046.0	100.0

Podatki se z analizo opuščeni kmetijskih površin za panogo kmetijstvo precej dobro ujemajo. Približno petina celotne kmetijske površine se opušča ali je v zaraščanju, od tega je 11% (428 ha!) njiv ali ostalih intenzivnih kmetijskih kategorij, 47% pašnikov in 42% travnikov. Gozdarji ugotavljamo ob revizijah gozdnogospodarskih načrtov (vsakih 10 let) nezadržno večanje gozdnih oziroma zmanjševanje kmetijskih površin. Zlasti je ta proces občuten v vzhodnem in južnem delu občine, manj v okolici večjih naselij in občinskega središča in v zahodnem delu občine.

Žal je ta "pridobljena" površina za gozdarstvo malo vredna - zlasti na kraškem svetu so to običajno grmišča leske, črnega gabra, nekakovostnega hrasta, trepetlike, breze s posameznimi iglavci (bor, sm), iz katerega se bo šele v naslednji generaciji formiral gospodarski gozd po naravni poti. Ker si gozdarstvo ne more privoščiti naravne sukcesije "svojih" površin, pospeši proces zaraščanja v gospodarski gozd z vnašanjem gospodarskih drevesnih vrst (običajno smreke) na očiščeno (izsekano) površino. Seveda zahtevajo ta melioracijska dela ogromno denarja ne le za samo snovanje temveč tudi za kasnejšo varovanje in nego nasada.

me Ker proces gozdarske proizvodnje traja od 80 - 150 let je nujno, da se s prostorskimi plani detajlneje, zlasti pa dolgoročno opredeli "sivi" prostor za gozdarsko izrabo. Površne presoje in kratkoročne rešitve v smislu - dokler se drugače odločimo, naj bo gozd - intenzivne investicije v snovanje gozda ne prenesejo. Likvidacija sestojaja pred njegovo zrelostjo, ker se zemljišče potrebuje za kmetijske namene, je ekonomski in strokovni nesmisel, ker do 30. leta starosti sestoj sploh nima nikakršne vrednosti in se v njem šele kasneje, praviloma ob koncu obhodnje, tvorijo najvrednejši sorti-
menti.

neobdelan Pomen likvidacije "sive cone" je predvsem ekonomski - noben kos zemlje naj ne bi bil ^{ne} obdelan; omenimo naj še drugega!

S stihijskim zaraščanjem se degradira krajina in njen estetski izgled. Krajina "podivja" in s tem izgublja na svoji estetski funkcionalnosti.

2.3. Lesna zaloga in prirastek

Lesna zaloga in prirastek sta pomembna elementa gozdnih fondov, ki označujeta kakovostno stanje in proizvodno sposobnost gozdne odeje. S starostjo se debelina drevja in njegova višina povečuje, lesna zaloga narašča. Neposredno od lesne zaloge je odvisen tudi prirastek - višje zaloge sestojev pomenijo tudi (praviloma) večji prirastek.

Z višjimi zalogami pa narašča tudi vrednost sestojev - debelejši sortimenti (zlasti s kakovostnejšim lesom) dajo višji iztržek za prodano surovino. Tanki sortimenti so uporabni za lesovino in celulozo, ki ne prenese visokih stroškov za surovino. Nasprotno pa žagarska oz. furnirska industrija za lesno surovino (hlode) lahko ponudi višjo ceno, čeprav bi ta les lahko uporabila tudi papirna industrija, vendar ne po takšni ceni, ker bi papir moral biti toliko dražji.

Iglavci so na splošno uporabnejši od listavcev, zato je bila težnja gozdarstva, da bi bil delež iglavcev večji. Odtod izvira tudi znana ekstremna "teorija najvišje zemljiske gozdne rente" in vse negativne posledice takšnega naziranja (monokulture smreke). Tudi danes je kljub razviti tehnologiji predelave listavcev (bukev, hrast) les iglavcev še vedno cenjen. Zato je struktura lesne zaloge precej pomemben nakazovalec njene vrednosti.

V gozdnoureditvenih načrtih je stanje lesnih zalog in njihovo priraščanje prikazano na osnovi meritev ali cenitev ali delnih meritev. Prav tako se ob sestavi načrta ocenijo

tekoči prirastki v m³ in vnesejo v načrt. Iz omenjenih gozdno-gospodarskih načrtov za področje občine Grosuplje povzemamo sumarno stanje lesnih zalog ob pričetku veljavnosti načrta za vse lastniške sektorje skupaj. Kot smo omenili, obravnava področje občine pet gozdnogospodarskih načrtov - po dva za GG Ljubljana in KGP Kočevje, po eden za GG Novo mesto.

GG	Gosp.na- črt g.e.	Površina	Lesna zaloga m ³			Tekoči (11)prirastek m ³		
			Iglavci	Listavci	Skupaj	Iglavci	Listavci	Skupaj
LJ	Grosuplje 1972-81	6737,09	426.337	605.260	1031.597	11.740	11.317	23.057
	Ivančna g.1973-82	6841,63	392.355	598.856	991.211	11.825	12.125	23.950
KGP	Struge 1972-81	4434,50	219.881	470.548	690.429	6.077	14.066	20.143
Koč.*	Dobrepo- lje 73-82							
KK NM X	Krka	4834,24	212.942	574.499	787.441	9.382	20.193	29.575
Pov., zaloga in prirastek skupaj v obč. GROSUPLJE		22847,46	1251.515	2249.163	3500.678	39.024	57.701	96.725

* po gozdnih fondih TOZD in TOK - ZKGP Kočevje
X po Popisu gozdov (IGLG, 1981)

Komu:

Dne:

Zaloga na 1 ha je nizka, le $153 \text{ m}^3/\text{ha}$, tudi prirastek je nizek - $4,23 \text{ m}^3/\text{ha}$. Rastiščni potenciali, ki jih ocenjujemo na okrog $9 \text{ m}^3/\text{ha}$ niso izkoriščeni v celoti, temveč le 47%-no.

2.4. Etat

S tem terminom označujemo tisto količino lesne zaloge, ki jo lahko letno posekamo, ne da bi bili ogroženi dolgoročni cilji v gozdu - trajna maksimalna vrednostna proizvodnja. Etat je odvisen od več dejavnikov - med drugim od stanja gozdnih fondov, stanja sestojev, proizvodne sposobnosti rastišč, ciljev gospodarjenja, odprtosti gozdov pa tudi od družbenih potreb.

Po gozdnogospodarskih načrtih je 10 -letni etat tak-le:

	Iglavci	Listavci	Skupaj
Ge. Grosuplje	62.853	90.791	153.644
Ge. Ivančna gorica	5.370	8.570	13.940
Ge. Struga-Dobrepolje	36.066	86.029	122.995
Ge. Krka	32.667	81.447	114.114
SKUPAJ	137.856	266.837	404.693

Zaradi majhnih zalog na enoto površine in njihovih majhnih prirastkov, od katerih je v veliki meri odvisen etat, je tudi le-ta nizek, le $1,8 \text{ m}^3/\text{ha}$ namesto okrog $9 \text{ m}^3/\text{ha}$, kolikor je proizvodna sposobnost rastišč. Etat je torej 43% prirastka, z njim je zajete komaj petina proizvodne sposobnosti rastišč.

3. PRIRODNI DEJAVNIKI OKOLJA

Med glavne ekološke faktorje, ki vplivajo na razvoj gozda in celotnega gozdnega kompleksa sodijo klima, relief in geološko-litološka podlaga, kot rezultanta teh pa še pedološka osnova. Vsi ti ekološki dejavniki so glavni dejavniki pri oblikovanju cele palete raznolikosti gozdnih kompleksov (ekotopov), ki usklajeno funkcionirajo v uravnoteženem stanju že tisočletja. Govorimo o biocenozah (ožje fitocenozah oz. rastlinskih združbah) ali rastlinskih in živalskih združbah na določenem prostoru (ekotopu), ki jim za normalno funkcioniranje ustreza v optimalnem obsegu. Zaradi manjšega človekovega vpliva so biocenoze najbolj ohranjene v "naravnem" gozdu. Porušeno naravno ravnotežje pa je tudi tu vse večja nevarnost, ki preti biocenozam predvsem v bližini večjih industrijskih kompleksov ali zaradi napašnega gospodarjenja v gozdu. Prvotno ravnotežje se običajno le počasi in stežka ponovno vzpostavi.

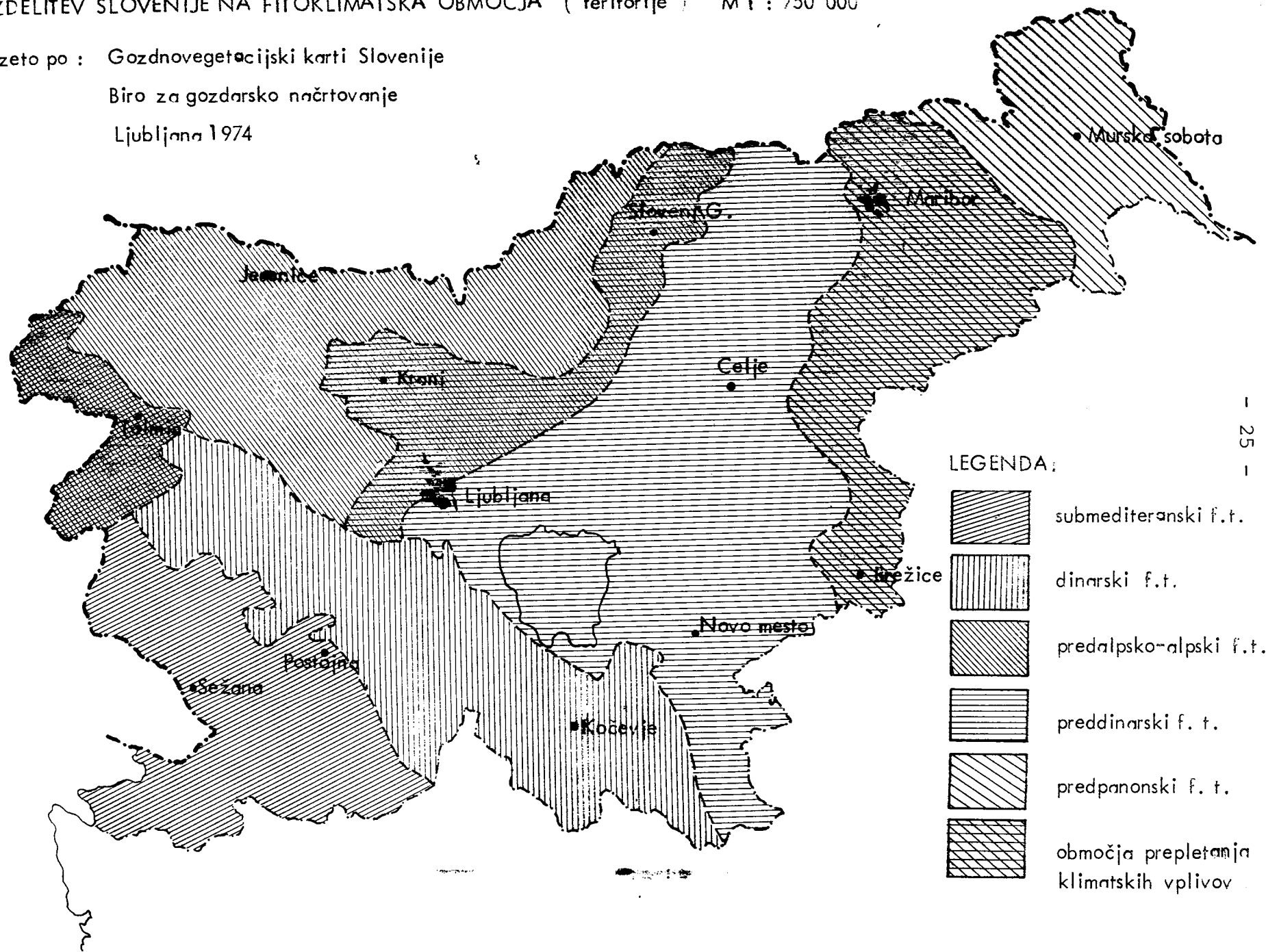
3.1. Klima

Splet klimatskih razmer, ki vladajo na določenem območju, je geografsko možno opredeliti. Košir (13) uvršča območje občine Grosuplje v preddinarski klimatski tip, le področje Male gore v oslABLjeni interferenčni klimatski tip s svojo klimatsko tipiko. Z ozirom na svojevrstno terensko oblikovnost je makroklima modificirana na manjša mezoklimatska področja.

Z nadmorsko višino se rastne razmere spreminjajo, klima postaja ekstremnejša. Obenem se spreminjajo tudi rastiščni kompleksi. Govorimo o vegetacijskih pasovih, katerih zonacija in potek sta poleg orografskih in klimatskih faktorjev močno odvisna od lokalnih rastiščnih razmer.

RAZDELITEV SLOVENIJE NA FITOKLIMATSKA OBMOČJA (teritorije) M 1 : 750 000

Povzeto po : Gozdnovegetacijski karti Slovenije
Biro za gozdarsko načrtovanje
Ljubljana 1974

Padavinski maksimum nastopa v začetku poletja (od 120 - 140 mm) in jeseni (120 - 160 mm), minimum ob koncu zime (60 - 80 mm) in poleti (95 - 120 mm). Poprečje padavin je 950 - 1500 mm; poprečne temperature so v mejah med 8,3 - 10,6°C. Najhladnejši je januar (- 0,5 do - 2,5°C), najtoplejši julij (17 - 22°C).

Vegetacijsko obdobje traja 159 - 186 dni v letu. Klima ima odločujoč vpliv na vegetacijsko odejo. Zaradi spremembe klime se spreminja celotni ekološki kompleks in sama vegetacija. Za interferenčni fitoklimatski teritorij je značilen dinarski gozd jelke in bukve, ki proti obrobju svojega areala vse bolj slabi. Zaradi vpliva celine (znižane količine padavin, manjše zračne vlažnosti, višje temperature) se spreminjajo tudi klimatske razmere - mešani gozdovi bukve - jelke (vzhodna pobočja Male gore), ki postajajo vse bolj bukovi, ti so značilni za preddinarski fitoklimatski teritorij. Te bukove gozdne združbe na celotnem območju prevladujejo.

3.2. Geološke razmere

Gornja plast kamenin tvori osnovo za nastanek in razvoj tal, zato si na kratko oglejmo geološko podlago v mejah občine.

Celotno področje dela občine je grajeno iz kamenin zemeljskega srednjega veka (mezozoik) formacij krede, jure in delno triade.

Ker v ledeni dobi zaledenitev tega področja ni nastopila, imamo opravka z zelo starimi procesi preperevanja kamenin, ki so doživljala prekinitve, presutja in premeščanja.

Opomba: Opis klimatskih razmer smo črpali iz fitocenoloških elaboratov g.e. Grosuplje, Ivančna gorica, Struge, Dobropolje.

Iz najstarejše zemeljske dobe (paleozoika) je malo kamenin, v glavnem v severnem delu občine v okolici Osredka in Pugle-
da. To so permo-karbonski skrilavci in peščenjaki, na kate-
rih je razvita kislja (bukova) vegetacija. Največ kamenin je
iz mezozoika. Močno je zastopana triadna formacija

- iz spodnje triade so dolomiti in laporji v okolici
Višnje gore in severno od nje, v okolici Kuclja in
Ponove vasi
- iz srednje triade so svetli dolomiti ob Višnjici in
nad Temenico ter severni del nad Grosupljem.
- iz wengena je beli zrnat dolomit z vložki sivega
apnenca, v okolici Gradišča, Leskovca, Sel do Metnaja,
Osredka in Cerovca
- iz konca zgornje triade so obsežna področja glavnega
dolomita južno od Višnje gore, Kriške vasi do Muljave,
severno od Stične in Šentvida do Pristave, v dolini
Temenice okoli Oteč vrha in Žalne.

Tudi jurska formacija mezozoika je močno prisotna in to z
raznimi vrstami apnenca nad Znojilami, okoli Ivančne gorice,
Velikih pec, med vasmi Temenica in Breg, južno od Grosuplja

Na kameninah mezozoika nahajamo nevtrobazifilne (bukove) gozd-
ne združbe. Novi zemeljski vek (kenozoik) je zastopan frag-
mentarno iz pliocenskih in pleistocenskih glinastih formacij
na obrobjih kotlin, ki so nastale kot usedlina jezer in barij
(?) . V občini pokrivajo rdeče in rjave glive obsežnejša obmo-
čja v okolici Grosupeljske kotline, Ivančne gorice, pri Spod-
nji Brezovici, Radohovi vasi. Gozdovi so na tej podlagi pre-
težno izkrčeni za kmetijske namene, preostale gozdne površi-
ne spadajo v najkakovostnejše gozdne združbe sploh (gozd
gradna ali doba z belim gabrom).

Najmlajše (aluvijalne) kamnine v območju občine Grosuplje so
v dolinah rek in potokov, kjer se erodirani material matičnih

Grosuplja

nahaj
zastoj
pliocen

kamnin odlaga (Stiški potok, Temenica, Višnjica, Račna, ostali manjši potoki) na izravnanim svetu. Tudi ta geološka formacija je namenjena kmetijstvu, le obrežni pasovi varovalnih gozdov ščitijo bregove pred odnašanjem. Od strnjenih gozdnih površin omenimo gozdove jelše in doba, ki še poraščajo mokre in močvirne površine.

3.3. Relief

Oblika (konfiguracija) terena je nadvse važen in očiten faktor v zgradbi ekološkega kompleksa, ker posredno ali neposredno pogojuje obstoj in razširjenost vegetacijske odeje. Vegetacijska zgradba se s spreminjanjem reliefa v vertikalni in horizontalni smeri spreminja tudi sama.

Jugozahodni del občine ima še vse značilnosti dinarskega sveta (lega SZ-JV), ostali del ni ne urejen, ne homogen. Primarno horizontalni klastični in organogeni sedimenti so zaradi vpliva orogenetskih sil, gravitacije in erozije v geoloških dobah večkrat menjali lego in nagib.

Severni del občine spada še v "Posavske gube" s strmimi in krušljivimi strminami. Relief je vzrok za mezoklimatske modifikacije, ki v kombinaciji s specifično geološko osnovo pogojuje razvoj tipičnih rastlinskih kombinacij - paraklimatskih gozdnih združb, kot bo omenjeno kasneje.

3.4. Pedološka osnova

Prej naštetih glavni ekološki dejavniki, ki se jim pridružujejo še drugi, med drugim človekov vpliv in njegovo gospodarjenje z gozdom rezultirajo v pojavljanju različnih talnih enot, ki

Opomba: Opis geoloških razmer smo povzeli po fitocenoloških elaboratih za g.e. Grosuplje, Ivančna gorica, Struge in Dobropolje.

se po morfoloških in fizikalno-kemičnih lastnostih precej razlikujejo.

Na področju občine prevladujejo tla na apnencu. V nižinskem delu so ti prekriti z ilovicami in ilovnato-peščenimi nanosi. Mestoma dobimo tla na dolomitu ali dolomitiziranih apnencih. Iz apnenca nastala tla vsebujejo pretežno sprsteninasto obliko humusa. Prhninasta oblika humusa se pojavlja le na slabše razvitih tleh plitvih skeletnih rendzinah in na toplih suhih legah, kjer je zaradi višjih temperatur in poudarjenih sušnih razmer zmanjšana biološka aktivnost tal, pa tudi proces razkroja organske snovi teče počasneje.

Slabše humusne oblike najdemo še tam, kjer je čovek s svojimi prekomernimi posegi v prirodno oblikovanje sestojev posredno povzročil spremembe oziroma motnje v pedogenetskih procesih zgornjih talnih horizontov.

Globina na apnencih nastalih tal se zelo spreminja zaradi skalovitosti terena. Tam, kjer se apnenci pojavljajo v plasteh in če so te plasti še vzporedne s terenom, so tla zelo plitva, sicer pa morejo biti med skalami tudi zelo globoki žepi, zapolnjeni s tlemi. Ti žepi imajo različne dimenzije n.pr. vrtače, zapolnjene s tlemi, različno široke in globoke škarpe, žlebovi in podobno, zapolnjeni s tlemi.

Tla nastala iz apnencev, so težka, ilovnata do glinasto ilovnata, mestoma glinasta, zelo visoko zasičena z bazami, biološko večinoma zelo aktivna in zelo stabilna. Na morebitne spremembe v ekološkem kompleksu so lastnosti tal le neznatno menjajo. Nevarno je le odstranjevanje vegetacije na zelo skalovitih terenih (golosečnje, požari itd.). V takem primeru je razgaljena površina izpostavljena močni sončni pripeki in spiranju (eroziji), katero more biti ob nalivih zelo močno. Sončna pripeka je zaradi odboja toplotnih žarkov od svetlih površin skal še poudarjena. Zaradi pripeke se zaostrijo fizikalne

lastnosti tal. Toplota tal se poveča, tla so bolj suha, obenem opažamo zmanjševanje količine humusa v tleh ter zmanjševanje biološke aktivnosti v tleh. Ob spremenjenih omenjenih pogojih postajajo tla bolj pusta, na površini prašnata in takoj jih more veter kaj hitro odnašati. Obnova sestojev v takih pogojih je otežkočena in je problematika pomlajevanja takih površin zelo podobna problematiki, kakršna se pojavlja pri pogozdovanju krasa. V obravnavanem območju smo našli nekaj površin z opisanim stanjem, npr. površine stadija zaraščanja pašnikov z lesko in brinjem na rastišču gozdne združbe *Hacquetio-Fagetum typicum* ter nekatere površine pod sestoji stadijev s termofilnimi listavci na različnih rastiščih.

Na dolomitih in dolomitiziranih apnencih nastala tla so bolj občutljiva kot zgoraj omenjena tla, kajti pri njih se razen zgoraj navedenih težav pojavlja še izredno velika erodibilnost tal.

Tla v nižinskem delu gospodarske enote leže na apnencih, ki so pokrita z ilovico, mestoma pa še z melasto-ilovnatimi in ilovnato-peščenimi nanosi. Ilovica so talni delci, nastali na pobočjih okoliških hribov. Ti delci so v preteklosti doživeli premik iz pobočij v dolino, deloma z vodo, deloma pa z vetrom kot transportnim sredstvom. Med transportom so delci prestajali spremembe v obliki porazdelitve delcev po velikosti kot tudi v obliki delnega spiranja posameznih mineralnih spojin. Zato se lastnosti ilovic razlikujejo od lastnosti prvotnih tal v pobočjih okoliških hribov.

Omenjene razlike so še večje na ilovnato peščenih nanosih. V teh nanosih je pesek pretežno iz kremena, katerega v bližnji okolici nismo opazili. Ker so dimenzije peščenih delcev večje od velikosti delcev, za katere so ugotovili, da jih še more nositi veter, in ker je njihova oblika zaobljena (prod), moremo sklepati, da so ilovnato peščeni nanosi fluvialnega porekla.

Iz ilovic in ilovnato peščenih nanosov nastajajoča tla vsebujejo manj baz, kot prvotna tla na okoliških pobočjih. Zasičenost tal z bazami je srednje do visoka. Njihova stabilnost je manjša in pri morebitnih spremembah v ekološkem kompleksu se talne lastnosti spreminjajo, toda ne v takšni meri, kot to opazamo npr. pri kisljih rjavih tleh na peščenjakih in skrilavcih. Spremembe talnih lastnosti moremo danes zlasti lepo zasledovati na površinah, kjer človek močno steljari.

S steljarjenjem odnašamo iz gozda na hranilnih elementih najbogatejši del, ki sodeluje v ciklusu biološkega kroženja hranilnih elementov v gozdnem sestoju. Znano je, da je v gozdnem opadu najvišja koncentracija mineralnih hranilnih elementov, tako onih, ki služijo gozdnemu drevju kot "gradbeni material" kot tudi onih, katerih prisotnost je v posameznih razvojnih obdobjih sestaja v velikih količinah nujno potrebna za pravilen potek fizioloških procesov v gozdnem drevju, ki pa so sicer v kemični sestavi lesa le skromno zastopani. Z odnašanjem gozdnega opada odstranjujemo iz gozda osnovno "surovino" za oblikovanje talnega humusa.

Škoda zaradi steljarjenja je dvojna:

1. pri steljarjenju odnašamo iz gozda gozdnemu drevju nujno potrebne mineralne hranilne elemente,
2. s steljo odnašamo iz gozda organsko snov, iz katere se oblikuje talni humus; ugotovili so, da zaradi odnašanja stelje iz gozda količina humusa v tleh sicer zelo počasi opada, da pa se hitreje spreminja sestav humusa - znižujejo se tiste humusne sestavine, ki imajo pomembno vlogo pri posredovanju hranilnih elementov rastlinam.

Kot posledico steljarjenja opazamo v tleh opadanje stopnje zasičenosti tal z bazami ter zniževanje vrednosti pH. Naraščajoča kislost povzroča v tleh pospešeno spiranje baz in drugih mineralnih elementov kot tudi gline iz površinskih talnih horizontov v globino. S tem se zmanjšuje stabilnost tal,

kar vodi k poslabšanju fizikalnih talnih lastnosti (zgoščevanje tal, slabšanje drenažnosti tal, zastajanje vode).

4. GOZDNE ZDRUŽBE NA OBMOČJU OBČINE GROSUPLJE

4.1. Uvodna pojasnila

Vrednotenje
 Celotna metodologija vrednotenja gozdnega prostora in splošno koristnih funkcij gozdov, to je varovalnih v najširšem smislu, kot tudi lesnoproizvodnih funkcij, sloni na poznavanju naravnih danosti, se pravi gozdnih rastišč. Ker pa je zunanji, vidni odraz rastišča vegetacija, oziroma kombinacija rastlin, ki se stalno pojavlja v mejah enakega ali podobnega sistema ekoloških dejavnikov, moramo najprej ugotoviti, katere in kakšne rastlinske kombinacije/v obravnavanem prostoru pojavljajo ter kje in kakšen prostorski razpored imajo. Predno pa pristopimo k prikazu in opisu gozdnih združb, naj za lažje razumevanje pojasnimo nekaj osnovnih pojmov iz vede, ki proučuje gozdna rastišča in združbe, to je fitocenologije.

Fitocenologija
 Gozdno rastišče: je produkt kompleksnega delovanja biotskih in abiotskih dejavnikov, ki so med seboj najtesneje povezani, soodvisni in uravnoteženi. Takšnemu vzajemnemu delovanju ekoloških dejavnikov pravimo ekološki kompleks.

Vsaka sprememba kateregakoli ekološkega dejavnika nujno pogojuje spremembo celotnega sistema ekoloških dejavnikov do ponovnega ravnotežja z določeno nadaljnjo razvojno tendenco.

neodvisni
 Gozdna združba (asociacija) je kombinacija rastlin, ki se stalno in zakonito pojavlja v enakih ali sličnih pogojih nekakega ekološkega kompleksa. Kadar so ekološki dejavniki uravnoteženi in dosegaajo neke osrednje, stabilne vrednosti na širšem območju (makrorelief, makroklima, razvita in stabilna tla) pogojujejo obstoj klimatogeni vegetaciji. Opravka imamo s klimatogeno gozdno združbo. Takšne gozdne združbe so odraz ekoloških dejavnikov na večjih območjih in so pogostejše in

izrazitejše v večjih in homogenejših geomorfoloških tvorbah (gorski masivi). Kakor hitro pa eden ali skupina sorodnih ekoloških dejavnikov odstopa ali pravlada nad ostalimi pa povzroči bistvene in trajne spremembe v rastlinski kombinaciji. Tako se oblikujejo lokalno pogojene ali paraklimaksne (subklimaksne) gozdne združbe, ki so odraz specifičnih razmer znotraj posameznih klimaksnih območij. Dejavniki, ki pogojujejo te spremembe so lahko večvrstni in različni : orografski, mezo in mikroklimatski, edafski, antropogeni itd.

Gozdno združbo, ki jo torej karakterizira floristična enotnost in enotnost ekološkega kompleksa in ima lasten specifičen razvoj, delimo še v nižje enote - oblike ali subasociacije, ki nimajo svojih značilnih kombinacij rastlinskih vrst, pač pa se ločijo med seboj po razlikovalnih (diferencialnih) rastlinskih vrstah ter obličja ali faciese, ki se ločijo med seboj po večji pokrovnosti ene rastlinske vrste. Takšna delitev velja seveda le za naravne rastlinske združbe, kjer je biološko ravnotežje neporušeno. Pod antropogenim vplivom pa se v okviru nekdanjih naravnih združb pojavljajo razne antropogeno povzročene fitocenoze, ki so lahko le prehodna faza v njihovem recentnem sukcesivnem razvoju ali pa so trajno zavrte na določeni stopnji razvoja. V takšnih primerih govorimo o progresijskih, regresijskih in degradacijskih stadijih na rastiščih posameznih gozdnih združb. Z ozirom na geografski položaj območja in upoštevajoč klimatsko razdelitev Slovenije (glej priloženo skico), pripada ozemlje občine Grosuplje skoraj v celoti preddinarskemu klimatskemu tipu. Le skrajni jugozahodni del (Mala gora) je še pod vplivom interferentnega (dinarskega, visokokraškega) klimata, in sicer njegove kontinentalne variante.

Posameznim klimatskim tipom ustrezajo specifični fitoklimatski teritoriji, ki se odlikujejo s specifično vegetacijsko odejo. Za vsak fitoklimatski teritorij je značilno nizanje vegetacije v vertikalnem smislu, v vegetacijske pasove, ki jih sestav-

ljajo klimatogene gozdne združbe. Heterogenost naravnih dejavnikov predvsem tla in relief, pa pogojujeta pojav številnih subklimaksnih gozdnih združb. Zato so vegetacijski pasovi na obravnavanem območju manj izraziti in večkrat prekinjeni s paraklimakšno vegetacijo.

Glede na nadmorske višine območja, ki so v mejah med 315 in 926 m n.v., spadajo gozdovi v nižinski (kolinski), predgorski (submontanski) in gorski (montanski) vegetacijski pas.

4.2. Pregled gozdnih združb in kratek opis njihovih ekološko-gospodarskih značilnosti

Ker je matična podlaga (kamenina) eden izmed najodločilnejših dejavnikov ekološkega kompleksa, bomo v nadaljevanju razdelili gozdne združbe prav na osnovi tega dejavnika. Najprej si bomo ogledali klimatogene gozdne združbe, in sicer po posameznih vegetacijskih pasovih, nato pa bo sledil opis paraklimaksnih gozdnih združb. Pri vsaki opisani gozdni združbi bomo prikazali tudi njen površinski delež, in sicer v absolutnem in relativnem pomenu. Prav tako bomo na kratko opisali glavne značilnosti rastišč in sestojev ter pomen in možnosti za sočasno rabo negozdarskih koristnikov ali celo za spremembo namembnosti izrabe posameznih rastišč.

4.2.1. Gozdne združbe na karbonatnih kameninah

4.2.1.1. Klimatogene gozdne združbe

a) Nižinski gozd gradna in belega gabra (*Quercus-Carpinetum*)
porašča najnižje lege, ravnine in obrohja gričevnatega sveta do n.v. 400/500 m, v vseh legah. Petrografski substrat tvorijo v glavnem apnenci, ki pa so pogosto prekriti z ilovnatimi in glinastimi nanosi. Tla so globoka, izprana, pokarbo-
natna, so fiziološko zelo globoka, mineralno bogata in imajo ugoden vodni režim. Takšna tla so visoko produktivna.

Z ozirom na opisano ekologijo (nižinske lege, ugoden relief in globoka ter produktivna tla) je razumljivo, da so bila ta rastišča najbolj antropogeno vplivana in je velik del teh rastišč skrčen za kmetijske in druge namene. Preostali gozdovi pa so večinoma zaradi dolgotrajnih vplivov človeka (ekstenzivne sečnje, paša, steljarjenje itd.) degradirani in močno spremenjeni (pogosto primes smreke, večkrat tudi monokulture). Čeprav spadajo ta rastišča med najproduktivnejša, saj imajo relativni proizvodni potencial ocenjen z rastiščnim koeficientom $R_k = 13 - 11$ (na lestvici z R_k od 0 - 17), pa je razkorak med proizvodno sposobnostjo in izkoriščenostjo tega potenciala (rodnostjo) pogosto največji prav na teh rastiščih.

Poleg sočasne izrabe teh rastišč za kmetijstvo, so te površine pod močnimi pritiski urbanizacije (ugoden relief, obstoječa infrastruktura, cenejša gradnja), čeprav niso bivalni pogoji najustreznejši (hladnejša in vlažnejša mikroklima, pogostejša megla, toplotni obrati idr.).

2780 ha V območju občine Grosuplje zavzemajo ti gozdovi 2780 ha, to je 12,2% vseh gozdnih površin. Pretežni del teh gozdov je v vzhodnem delu, to je vzhodno od črte Muljava - Stična. Manjše površine pa so raztresene po celotnem območju, predvsem po ravninskih predelih grosupeljske, dobrepoljske, stiške in drugih dolin.

b) Predgorski bukov gozd (Hacquetio-Fagetum)

Ta klimatogena gozdna združba zavzema v območju največje površine, in sicer 6.214 ha ali 27.2% vseh gozdnih površin. Porašča enakomerno, blago nagnjena pobočja v vseh legah, pretežno na dolomitni in dolomitizirano-apneni podlagi. Tla so rjava, pokarbonatna, srednje globoka in prav dobro rodovitna. Rastišče je dokaj stabilno, vse sukcesije normalno potekajo preko bukve, le na toplih in odprtih legah preko termofilnih listavcev.

Zaradi relativno ugodnih reliefnih in talnih razmer so bila rastišča te združbe močno antropogeno vplivana. Nastali so travniki, pašniki, steljniki. Gozdovi pa so marsikje močno spremenjeni in se pojavljajo najrazličnejše degradacijske in progresivne stadijalne oblike. Pod gospodarskim vplivom so se na teh rastiščih marsikje uveljavili iglavci, zlasti smreka.

Ugodni ekološki dejavniki: rahlo dvignjene, pretežno tople, zračne, sončne in suhe lege ter stabilnost površin, pogojujejo primernost teh rastišč tudi za poselitev, športno-rekreativne namene, izletništvo itd.

c) Preddinarski gorski bukov gozd (Enneaphyllo-Fagetum)

Je klimatogena gozdna združba spodnjega dela montanskega pasu, ki se v obravnavanem območju pojavlja v višinskem razponu od 500 - 900 m n.v. Porašča hladnejše lege (S, SV, S), strma do srednje strma pobočja, širše jarke in planotast relief z vrtačami. Tla so rjava pokarbonatna, pretežno na apnencih, srednje globoka, mestoma globlja in izprana, visoko produktivna. Zgradba združbe je stabilna, razvojne smeri potekajo preko bukve. Pri močnejših posegih se poveča delež plemenitih listavcev. Zelo dobro do odlično rastišče za bukev in plemenite listavce ($R_k = 9$), dobro pa tudi za iglavce, zlasti za smreko in jelko. Zelo pomembni gozdovi v lesno-proizvodnem pomenu, visoki in vredni donosi (400 - 500 m³/ha).

Manj primerni ekološki dejavniki teh rastišč za sočasno ali drugotno rabo so razlog, da so ti gozdovi relativno dobro ohranjeni. Iz istih razlogov bo tudi v bodoče njihova vloga prvenstveno lesnoproizvodna.

Skupna površina teh rastišč je v naši občini 1165 ha, to je 5.1% vseh gozdnih površin. Največji kompleksi so v jugozahodnem delu območja občine (Mala gora), ostale površine pa so raztresene po celotnem območju.

d) Dinarski gozdovi jelke in bukve (Abieti-Fagetum dinaricum)

Ta združba se v obravnavani občini pojavlja le v skrajnem jugozahodnem delu na Mali gori, v nadmorski višini 700 - 960 m. Porašča strma, močno skalovita pobočja in vrtačaste hrbte in zaravnice. Tla so pretežno rjava pokarbo-
natna, različnih globin in oblik humusa, mestoma izprana. V splošnem so tla visoko produktivna.

Ekstenzivni posegi v te gozdove v preteklosti, zlasti v zasebnih gozdovih so vzrok, da so ti sestoji marsikje zabukovljeni ali pa jelko vse bolj nadomešča smreka, mestoma do monokultur.

Razgiban relief, veliki nagibi terena, hladne lege, močna površinska skalovitost pogojujejo neprimernost teh površin za drugačno rabo. Izjema je lovno gospodarstvo, ki je v teh gozdovih zanimivo zaradi prisotnosti medveda in jelena. Seveda pa so to zelo pomembni gozdovi v lesnoproizvodnem pomenu, saj je rastiščni koeficient $R_k = 13$. Žal je teh gozdov v naši občini le 136 ha, to je le 0,6% vseh gozdnih površin.

4.2.1.2. Paraklimaksne gozdne združbe

a) Bukov gozd z gradnom (Quercu petraeae-Fagetum)

Združba bukovega gozda z gradnom zavzema v občini Grosuplje največje površine, in sicer 8061 ha ali kar 35.3% vseh gozdnih površin. Porašča velike, sklenjene površine južno od Šmarij, okrog V.Liplenj, Račne, Muljave, Gornje vasi, Dobropoljske doline itd. Zavzema valovit relief brez večjih strmin in izrazitih grebenov, v nadmorski višini 300 - 700 m. Površinska skalovitost je mestoma izrazita. Tla so rjava pokarbonatna, izprana rjava tla in kislja rjava tla. Tla so globoka, sveža, visoko produktivna.

Združba je talno in mezoklimatsko pogojena, z labilno zgradbo. Nižinske lege in dokaj ugoden relief, ki omogoča lahko dostopnost so pogojevali, da so bila ta rastišča vseskozi pod močnim vplivom človeka (krčitve, steljarjenje, paša,

močne sečnje). Zato so danes sestoji marsikje močno spreminjeni in jih poraščajo različni stadiji, predvsem z belim gabrom in hrasti. Pogosta je tudi primes smreke, ki je bila vseskozi pospeševana po človeku.

Tudi v bodoče bodo ta rastišča pod močnim vplivom človeka, zlasti gozdni robovi. Z ozirom na visoko produkcijsko sposobnost teh rastišč so to pomembni lesnoproizvodni gozdovi ($R_k = 11$). Njihova varovalna vloga je omejena na splošno-koristne funkcije, ki lahko pridejo do izraza prav zaradi bližine naselij in kmetijskih zemljišč.

b) Gozdna združba bukve s kresničevjem (Arunco-Fagetum)

Združbe porašča strma do zelo strma in hladna pobočja z ozkimi in zaprtimi jarki. Na pretežno čisti dolomitni podlagi so se razvile plitve do srednje globoke prhninaste do sprsteninasto-prhninaste rendzine. Ugodna mezoklima (hladnejša, vlažnejša) omogoča, da so tla dobro preskrbljena z vodo kar povečuje konkurenčno moč bukve, ki navadno tudi absolutno prevladuje. V ohranjenih oblikah ima združba relativno stabilen ekološki kompleks, gozdovi pa precejšen gospodarski pomen. V ekstremnejših razmerah (veliki nagibi, visok odtočni koeficient, nevarnost talne erozije) imajo ti gozdovi polvarovalno ali celo izrazito varovalno vlogo.

Ekstremnejše ekološke razmere onemogočajo izrabo teh rastišč za kmetijske namene. Zato so bile krčitve le izjemne (manjši travniki, pašniki). V novejšem času pa se spet intenzivno zaraščajo z gozdnim drevjem.

Opisana združba zavzema v naši občini 3,5% vseh gozdnih površin, to je 793 ha. Največje sklenjene površine so v severovzhodnem delu območja (Dedni dol, Višnja gora, Blečji vrh, Leskovec, Metnaj), kjer prevladuje dolomitna matična podlaga. Manjše površine pa so raztresene tudi drugod.

V splošnem so rastišča te gozdne združbe za drugačno (ne - gozdno) izrabo manj primerna. Zaradi dolomitne podlage so tu pogosti peskokopi. Gladko površje, strme in hladne lege pogojujejo mestoma ugodne terene za zimsko rekreacijo (manjša smučišča).

c) Termofilni bukov gozd (Ostrya.- Fagetum)

Združba je vezana na tople, prisojne lege, na strma do zelo strma dolomitna pobočja in izpostavljene grebenske lege z nizko zračno vlažnostjo. Neprepustna dolomitna podlaga pogojuje visok odtočni koeficient in zato prihaja do sušnosti rastišč. S tem je vitalnost bukve močno oslABLJENA, pri močnejših posegih se hitro uveljavijo termofilne drevesne in grmovne vrste, ki tvorijo dolgotrajne stadijalne oblike gozdov. Tla na teh rastiščih dosežejo le stopnjo plitvih in sušnih rendzin, le v najboljših primerih so to nerazvita rjava tla. Produktivna sposobnost teh rastišč je majhna ($R_k = 5$), združba ima pretežno varovalen značaj.

Skupna površina teh rastišč je v obravnavani občini 1392 ha, to je 6,1% vseh gozdov občine Grosuplje. Pretežni del površin je v severovzhodnem delu občine, med Dednim dolom in Bukovico, na strmih južnih dolomitnih pobočjih. Raztreseno pa se združba pojavlja tudi drugod.

Lesnoproizvodni pomen teh rastišč je majhen, gozdovi imajo predvsem varovalne funkcije. Zaradi eksponiranih, zračnih sončnih in toplih leg s številnimi razglednimi točkami, so ta rastišča primerna za turistično-rekreativne namene. Prav tako primeren je ta prostor za vikendaštvo, upoštevati pa je treba labilnost teh rastišč. Sušnost rastišč z bogato pritalno vegetacijo (močna zatravljjenost) pa predstavlja potencialno nevarnost požarov, zlasti v spomladanskih mesecih. To dejstvo je potrebno upoštevati pri načrtovanju sočasne ali drugačne rabe teh površin.

4.2.2. Gozdne združbe na silikatnih kameninah

Kislo (silikatno) matično podlago tvorijo v občini Grosuplje najpogosteje karbonski in permski peščenjaki in glinasti skrilavci ter kremenovi konglomerati in peščenjaki, mestoma pa tudi močno kisle pleistocenske in pliocenske glinice in ilovice. Na omenjeni matični podlagi so se razvila kislirjava tla, ki so lahko različno globoka in precej rodovitna. Imajo pa skupno lastnost, da so zaradi nenasičenosti adsorpcijskega talnega kompleksa precej labilna in ob premočnih posegih človeka v sestoj ali pri pretiranem steljarjenju, hitro degradirajo. Kislirjava tla poraščajo edafsko pogojevne paraklimaksne gozdne združbe kisljih, bukovih in borovih gozdov in sicer:

a) Kisli bukov gozd z rebrenjačo (Blechno-Fagetum)

Združba se pojavlja v vseh nadmorskih višinah, predvsem pa od 300 - 900 m n.v. Porašča zmerno tople in hladne lege na blago razgibanem terenu, zlasti v severnem delu območja občine. Mezoklima je umerjena, brez večjih temperaturnih ekstremov. Kislirjava tla s prhnino so zelo slabo zasičena z bazami v humusnem in mineralnem delu. So srednje globoka do globoka, skeletoidna, biološko aktivna. V normalnih razmerah je produkcijska sposobnost tal velika, so pa tla močno občutljiva in hitro reagirajo na spremembe v ekološkem kompleksu.

Ugodne reliefne razmere so pogojevale v preteklosti krčitev teh gozdov za kmetijske namene. Ekstenzivni posegi (sečnje, steljarjenje, paša) in že omenjena labilnost teh rastišč pa so privedli marsikje do degradacije teh gozdov. Tako dobimo danes le redko ohranjene sestojne. Pretežno gre za najrazličnejše stadijalne oblike (panjasti sestoji hrasta, kostanja, b.gabra, breka, kulture smreke, r.bora), odvisno od stopnje degradacije in talnih ter mezoklimatskih dejavnikov.

V lesnoproizvodnem smislu so ta rastišča zelo pomembna,

saj imajo rastiščni koeficient $R_k = 9$. Ker pa gre za gozdove na labilnih tleh, je proizvodnost zagotovljena le s stalno prisotnim gozdnim pokrovom. Prav tako pomembne pa so ostale funkcije gozdov na teh rastiščih: varovanje tal, čiste pitne vode (na teh rastiščih so navadno izviri in zajetja pitne vode), rekreacijski pomen (sprehodi, nabiranje gozdnih sadežev) itd. Združba zavzema 1770 ha, to je 7,7% vseh gozdnih površin.

b) Kisli borov gozd (Myrtillo-Pinetum)

Združba kislega borovega gozda zavzema najekstremnejša rastišča na silikatnih kameninah, ne glede na nadmorsko višino in vegetacijski pas. V občini Grosuplje zavzema le 83 ha ali 0,4% vseh gozdnih površin. Pojavlja se fragmentarno in porašča strma pobočja, kopaste vrhove in grebene v vseh legah. Tla so podzolasti rjavi ranker na grebenih karbonskih gričev in globoka opodzoljena kislj rjava tla z debelo plastjo surovega humusa. Tla so fiziološko plitva in revna s hranili, tako da ustrezajo le rdečemu boru. Zahtevnejše vrste se le težko uveljavljajo. Tako poraščajo ta rastišča svetli, vrzelasti sestoji rdečega bora s posamično primesjo listavcev (graden, domači kostanj, bukev, smreka). V lesnoproizvodnem pomenu je rastišče malo pomembno ($R_k = 1$), zelo pomembna pa je varovalna vloga. Eksponirane tople in zračne lege so primerne za rekreacijske namene: sprehodi z razgledišči, trim steze, nabiranje gob, borovnic, plodov kostanja itd. V sušnih spomladanskih mesecih obstoja velika nevarnost gozdnih požarov.

Poleg dosedaj opisanih gozdnih združb, ki zavzemajo znatnejše površine, se pojavljajo še številne druge, predvsem paraklimaksne gozdne združbe, ki pa se pojavljajo le v fragmentih, v specifičnih edafskih in mikroklimatskih razmerah. Zaradi neznatnih površin jih posebej ne obravnavamo, pač pa jih bomo le navedli:

- bazofilni borov gozd (Genisto-Pinetum)
- bazofilni gozd puhastega hrasta z gabrovcem (Querco-Ostryetum)

- bazofilni gradnov gozd (Lathyro nigri-Quercetum)
- gozd lipovca in javorja (Tilio-Aceretum)
- gozd gorskega javorja in bresta (Ulmo-Aceretum)
- gozd doba in belega gabra (Robori-Carpinetum)
- jelov gozd s praprotni (Dryopterido-Abietetum)
- gozd jelke in smreke z viličastim mahom (Bazzanio-Abietetum).

Skupaj zavzemajo naštete združbe 233 ha ali 1% gozdov.

5. VALORIZACIJA GOZDOV IN GOZDNEGA PROSTORA

5.0. Metodologija vrednotenja gozdnega prostora

V predhodnem poglavju smo na kratko spoznali gozdne združbe, ki prevladujejo v območju občine Grosuplje, njihov nastanek, razvoj in življenjsko okolje. Vse to pa nam more služiti kot osnova pri različnem vključevanju gozda in gozdnega prostora, bodisi za naše biološko ali pa tehnološko udejstvovanje. Tako poznan gozd in njegov prostor lahko na tej osnovi tudi ovrednotimo po primernosti za različne vrste in načine našega udejstvovanja.

Uporabljena metodologija vrednotenja, ki jo je izdelal IGLG, predstavlja osnovno izhodišče za prostorsko planiranje v gozdarstvu. Postopek sestoji iz treh delov ali faz:

Prva faza je vrednotenje gozdov na osnovi naravnih danosti in temelji na metodologiji, ki jo je izdelal dr. Živko Košir (1975) za kategorizacijo gozdov v okviru Slovenije. Metoda temelji na predpostavki, da ima vsak dejavnik ekološkega kompleksa pri vrednotenju gozda za potrebe človeške družbe neko vrednost, ki je v smislu naših potreb optimalna. Ekstremne vrednosti pa pomenijo omejitve za vsestranskost uporabe gozdnega prostora. V ta namen so vsi ekološki dejavniki razporejeni s pomočjo relativne bonitetne skale od optimuma (vrednost 1) proti ekstremom (vrednost 9), ki pomenijo najbolj neustrezne razmere. Po seštevkih točk za posamezne komponente rastišč gozdne združbe med seboj primerjamo in razporedimo v kategorije. Rezultat tega so prostorsko prikazana relativna vrednostna razmerja med različnimi rastišči oz. skupinami rastišč.

V drugi fazi postopka vključujemo v vrednotenje absolutne podatke, ki jih vsebujejo gozdnogospodarski načrti, in sicer:

- lesno zalogo in prirastek na ha, v obliki produkta
- trajno varovalni gozdovi in gozdovi s posebnim namenom
- gozdne prometnice - odprtost gozdov
- lastniške kategorije
- zaraščajoče površine.

Tretja faza zajema sintezo vrednotenja prve in druge faze, kot predlog členitve gozdnega prostora na prednostna območja, za različne potrebe prostorskega vidika družbenega plana. Vse našteje valorizacije in opredelitve so prostorsko prikazane tudi v ustreznih kartah M 1 : 25 000.

5.1. Vrednotenje gozdov po varovalnem pomenu

Varovalne funkcije gozdov so lahko neposredne na rastišče, kjer ta gozd raste ali pa posredne v širši pokrajini. V pojem "varovalni" so bolj ali manj zajete vse ostale komponente splošnokoristnih funkcij gozda kot so: hidrološke, klimatske, higiensko-zdravstvene, turistično-rekreativne, ljudsko-obrambne, poučne, znanstvene idr.

Z ozirom na varovalni pomen delimo vse gozdove v območju občine Grosuplje v naslednje kategorije:

I. Trajno varovalni gozdovi

Ta kategorija vključuje gozdne združbe, ki na rastišču zavirajo in onemogočajo že prisotne erozijske pojave. Odločilno vplivajo na stabilnost tal in s tem tudi ščitijo nižje ležeča zemljišča, naprave in objekte. Sem uvrščamo gozdne in grmovne združbe v ekstremnih rastiščnih razmerah. V območju obravnavane občine so to:

- kisli borov gozd na grebenih (Myrtillo-Pinetum)
- grmiščna združba termofilnih listavcev (Querco-Ostryetum)
- bazofilni borov gozd (Genisto-Pinetum)

Kriteriji za uvrstitev teh združb v kategorijo trajno varovalnih gozdov so:

- zaostrene rastiščne razmere, ki še komaj omogočajo rast gozda
- labilnost rastišča, velika nevarnost erozije, nevarnost požarov
- obstoječa vegetacija ima absolutno in trajno varovalno vlogo. S svojimi koreninskim sistemom veže tla, preprečuje nagel površinski odtok vode, zmanjšuje temperaturne ekstreme
- nizka zarast, majhne dimenzije drevja, slaba kakovost
- vsakršno poseganje v smislu izkoriščanja lesa in drugih materialnih dobrin (paša, steljarjenje) je izključeno
- razgiban relief z eksponiranimi grebeni, vrhovi in skalovjem, odprte sončne lege, številne razgledne točke, skupine iglavcev med listavci, vse to pogojuje estetski (krajinski) in turistično-rekreativni pomen teh rastišč.

V območju naše občine je gozdov te kategorije malo, saj zajemajo le manjše raztresene površine, velikosti nekaj deset arov. V celoti zavzema le 245 ha, to je 1.1% gozdov.

II. Gozdovi z vsestransko poudarjenim varovalnim pomenom

V to drugo kategorijo spadajo gozdne združbe, katerih pomen je sicer lesnoproizvodni, vendar pa se le-ta mora podrežati varovalnemu pomenu teh gozdov. Gospodarjenje: proizvodnja gozdnih sortimentov, spravilo lesa, gradnja gozdnih prometnic se mora vedno in povsod prilagajati lokalnemu pomenu in izrazitosti varovalne vloge posameznega konkretnega gozda. Varovalna vloga teh gozdov je v preprečevanju nastanka in razvoja spiravcev, plazov, usadov, poglabljanja pobočnih jarkov in v zaščiti nižje ležečih zemljišč in objektov pred erozijskim delovanjem. Kategorija zavzema

rastišča naslednjih gozdnih združb:

- termofilni bukov gozd (Ostryo-Fagetum = Cephalanthero-Fagetum)
- bukov gozd s kresničevjem (Arunco-Fagetum)
- bazofilni gozd gradna (Lathyro-Quercetum)
- gozd gorskega javorja in bresta (Ulmo-Aceretum)

Odločujoči kriteriji za uvrstitev navedenih združb v to kategorijo so:

- labilni ekološki kompleks (veliki nagibi, eksponirana pobočja, ostri jarki in grebeni, plitve dolomitne rendzine in nerazvita, skeletna tla).
- Pogosto sušne mezoklimatske razmere (majhna kapaciteta tal za vodo, visok odtočni koeficient, izpostavljenost vetrovom)
- Večja potencialna nevarnost požarov
- Sestoji imajo manjše lesne zaloge in prirastke.
- Gozdnogospodarski ukrepi so dražji, akumulacija je nižja (zahteven teren, težka dostopnost, neodprtost, omejena intenzivnost posegov - sečenj).

Ekstremnejši ekološki dejavniki, zlasti razgiban in strm relief, plitva tla, so onemogočili intenzivnejše krčitve teh rastišč za kmetijske namene. Zato so se tu pojavile le manjše košenice in pašniki, ki pa se v novem času spet zaraščajo z gozdnim drevjem in grmovjem. Tople in eksponirane lege teh rastišč so zelo primerne za rekreativne namene (sprehodi, nabiranje gob), hladne pa za zimsko rekreacijo (smučišča).

V občini Grosuplje zavzema ta kategorija gozdov 2213 ha, to je 9.7% vseh gozdnih površin. Največji strmjeni kompleksi so v severovzhodnem delu: M.Dole, Stična, Metnaj, Leskovec, Bukovica.

gorde
strujeni

III. Gozdovi s posebnim varovalnim obeležjem

Kategorija združuje tri skupine gozdov, in sicer:

a) Obrečne (obpotočne) varovalne gozdove, ki imajo podobno funkcijo v nižinah, kot imajo gozdovi I. in II. kategorije v gorskem svetu. Ti poraščajo naplavine in preprečujejo njihovo premeščanje navzdol, preprečujejo bočno erozijo, poglobljanje struge, nanašanje materijala in poplavljanje kmetijskih zemljišč, objektov in naprav. Iz te skupine se v obravnavanem območju pojavlja le združba črne jelše (*Alnetum glutinosae*) in sicer le na neznatni površini ob potokih in na mestih z zastajajočo vodo. Poleg že omenjene izredno pomembne varovalne vloge imajo ti ostanki gozdov še pomembno estetsko vlogo v krajini in kot zatočišče obvodnih ptic.

b) Gozdovi interferenčnih klimatov

Ta skupina zajema gozdove jelke in bukve (*Abieti-Fagetum* din.), ki pogojujejo oblikovanje interferenčnega klimata na prehodu med submediteranom in celino.

Ti gozdovi odločilno vplivajo na ublažitev klimatskih ekstremov in pojavov. Hkrati pa sodijo ti gozdovi med naše najpomembnejše lesnoproizvodne gozdove. Na območju občine Grosuplje je teh gozdov le 136 ha ali 0.6% vseh gozdov. V celoti se nahajajo v skrajnem jugozahodnem delu, na severovzhodnih pobočjih Male gore. Veliki nagibi, razgiban in skalovit teren ter hladne lege pogojujejo nepripravnost teh rastišč za drugačno rabo.

c) Gozdovi na labilnih tleh

Gre za gozdove na rastiščih v ugodnih reliefnih razmerah, na globokih in visokoproduktivnih tleh. Vendar pa je kompleks takih dejavnikov zelo labilen. Tla so nagnjena k eroziji, opodzoljevanju, zamočvirjenju in polzenju ter je tako njihova odpornost pogojena s trajno

gozdnovegetacijsko odejo. Pri uravnoveženih pogojih so to pomembni lesno-proizvodni gozdovi, saj so nekatera rastišča te skupine med najproduktivnejšimi nasploh.

V to skupino uvrščamo rastišča gozdnih združb na kisljih tleh, ki so nastala iz silikatnih kamenin. V naši občini so to:

- gozd gradna z belim gabrom na nekarbonatni podlagi (Quercus-Carpinetum v. Luzula)
 - kislji bukova gozd z rebrenjačo (Blechno-Fagetum)
 - jelovje na nekarbonatni podlagi (Dryopterido-Abietetum)
- Kriteriji, ki uvrščajo ta rastišča v skupino gozdov na labilnih tleh so:
- labilen talni kompleks, značilen za silikatne kamenine (nizka zasičenost z bazami)
 - nagnjenost k opodzoljevanju, eroziji, zamočvirjanju in polzenju tal
 - stabilnost tal in rastišč je pogojena z ohranjenostjo gozdne vegetacije
 - v lesnoproizvodnem pomenu zelo pomembna in visoko produktivna rastišča.

V obravnavanem območju zavzema ta skupina gozdnih rastišč velike površine, in sicer predvsem v osrednjem, gričevnatem delu območja. Gre za področje, ki je sicer reliefno razgibano, vendar so te reliefne oblike manj ostre. To pa je tudi pogojevalo možnost naselitve in kmetijske izrabe površin (krčitve, steljarjenje, paša). Zato so ti gozdovi večkrat prekinjeni s kmetijskimi površinami, istočasno pa so gozdovi degradirani, velik del pa je spremenjen v smrekove in borove kulture.

Skupna površina gozdov iz te skupine je 2559 ha ali 12.5%.

Celotna III. kategorija (gozdovi s posebnim varovalnim obeležjem) pa zavzema 2695 ha, to je 11.8% vseh gozdnih površin.

IV. Gozdovi stabilnih ekoloških kompleksov

Ta kategorija združuje gozdove na rastiščih gozdnih združb s stabilnimi, uravnoteženimi ekološkimi sistemi. V občini Grosuplje so takšna rastišča naslednjih gozdnih združb:

- gozd doba z b.gabrom (Querco robori-Carpinetum)
- gozd gradna z b.gabrom na karb.podlagi (Querco-Carpinetum)
- bukov gozd z gradnom (Querco-Fagetum)
- bukov gozd z gradnom na kisljih tleh (Querco-Fagetum v.Luzula)
- predgorski bukovi gozdovi (Hacquetio-Fagetum)
- gorski bukovi gozdovi (Enneaphyllo-Fagetum).

Kriteriji za uvrstitev navedenih rastišč v kategorijo so:

- rjava pokarbonatna do nevtralna tla, stabilen talni kompleks, visoko produktivna
- stabilen ekološki kompleks
- gozdovi prenesejo močnejše posege brez večjih nevarnosti degradacij. Sposobnost naravne obnove je velika. Tudi pri močnejši degradaciji sestojev se hitro uveljavijo avtohtone drevesne vrste.
- varovalna vloga teh gozdov ni posebej izražena.

Zaradi specifičnih naravnih dejavnikov teh rastišč (nižinske lege z blagimi reliefnimi oblikami, lahka dostopnost in bližina naselij, produktivna tla) so bili ti gozdovi vseskozi pod močnim antropogenim vplivom. To velja zlasti za rastišče hrasta in belega gabra ter bukovo-hrastova rastišča, na katerih so nastale pretežno vse obdelovalne površine. Neizkrčeni gozdovi pa so bili vseskozi premočno obremenjeni s sečnjami, pašo in steljarjenjem. Rezultat tega pa so marsikje močno spremenjeni sestoji: nekvalitetni steljniki, grmišča, panjasti sestoji. Zlasti v novejši dobi so se temu pridružile še kulture iglavcev, predvsem smreke.

Razen za gozdarsko in kmetijsko izrabo so ta rastišča za ostale uporabnike manj primerna. To velja zlasti v smislu bivalnega okolja, saj gre za ravninske lege s slabšim prezračevanjem, hladnejšo mikroklimo, večjo vlago in zamegljenostjo.

Manj vplivani in spremenjeni pa so predgorski in še posebej gorski bukovi gozdovi. V območje predgorskega bukovega gozda so bili sicer ekstenzivni posegi močnejši, nastale so slabše njive, košenice in pašniki, ki pa se spet zaraščajo v gozd. Ker gre pri teh rastiščih za toplejše, sončne in zračne lege je ta prostor primeren tudi za drugačno izrabo, zlasti na zaraščujočih se površinah (rekreacije, vikendaštvo, nabiranje gob itd.). Neprimerna za drugačno rabo pa so rastišča gorskega bukovega gozda (strme, zaprte, hladne lege, velika površinska skalovitost).

Kategorije gozdov stabilnih ekoloških kompleksov zavzema v območju občine Grosuplje 17685 ha ali 77.4% gozdov.

Vse opisane kategorije so prostorsko prikazane na karti 1 v predpisanem merilu M 1 : 25 000 . Površine posameznih kategorij v absolutnem in relativnem prikazu pa so podane v naslednji preglednici:

Tabela 1

Kateg. št.	Naziv kategorije	Površina v ha	Delež gozd. povr.	Delež vseh površin občine
I.	Trajno varovalni gozdovi	254	1.1	0.6
II.	Gozdovi z vsestransko po- udarjenim var. značajem	2213	9.7	5.3
III.	Gozdovi s posebnim, varov. obeležjem	2695	11.8	6.4
IV.	Gozdovi stabilnih eko- loških kompleksov	17685	77.4	42.0
SKUPAJ		22847	100.0	54.3

5.2. Vrednotenje gozdov po lesnoproizvodnem pomenu

5.2.0. Izhodišča in metodologija vrednotenja

Poznavanje in upoštevanje lesnoproizvodnih sposobnosti naših gozdov je kategoričen imperativ ne le pri načrtovanju in usmerjanju gozdne proizvodnje in lesne industrije pač pa tudi pri vseh ostalih odločitvah in posegih v gozdni prostor. Posebej še to velja ob upoštevanju dejstva, da je razkorak med proizvedeno in porabljeno lesno surovino iz leta v leto večji, istočasno pa so pritiski na gozd in gozdni prostor po najrazličnejših uporabnikih (urbanizacija, industrija, infrastruktura, škodljivi vplivi industrije) vse večji. Opredelitev gozdov po lesnoproizvodnih kategorijah in njihov prostorski prikaz v kartah nam bo tako osnova pri gospodarjenju z gozdovi, kot tudi nepogrešljiv pripomoček pri odločitvah o vseh posegih v gozdni prostor za negozdarsko izrabo.

Tudi za ovrednotenje gozdov po lesnoproizvodnem pomenu bomo upoštevali navodila za vrednotenje gozdov, ki jih je izdelal IGLG, in sicer po metodologiji dr. Živka Koširja. Metoda temelji na relativni oceni proizvodne sposobnosti gozdnih rastišč, ki se izraža z rastiščnim koeficientom (R_k). Vrednosti rastiščnih koeficientov, ki znašajo od 0 - 17 sicer ne moremo istovetiti s kubičnimi metri potencialnega prirastka lesa. Dosedanje raziskave pa kažejo, da so si te vrednosti zelo blizu. Na osnovi izračunanega rastiščnega koeficienta smo razdelili vse gozdove v občini Grosuplje v naslednje kategorije:

5.2.1. Vrednotenje

I. Gozdovi na najboljših rastiščih

V to kategorijo uvrščamo rastišča naslednjih gozdnih združb:

- jelke s praprotni (Dryopterido-Abietetum) $R_k = 17$
- jelke in smreke z mahovi (Bazzanio-Abietetum) $R_k = 15$
- bukovje z gradnom (Querco-Fagetum) $R_k = 11$
- dinarski gozd jelke in bukve (Abieti-Fagetum din.) $R_{k-} = 13$

- gozd doba in b.gabra (Robori-Carpinetum) $R_k = 13$

Kriteriji za uvrstitev navedenih združb v to kategorijo so:

- velika proizvodna sposobnost rastišč
- gospodarsko zelo pomembni gozdovi, ki dajejo že v naravni sestavi drevesnih vrst visoko vredne donose
- prevladovanje gospodarsko pomembnih vrst (jelka, smreka, bukev, hrasta)
- ugoden relief, lahko dostopni in odprti gozdovi, kar omogoča ekonomično gospodarjenje.

Skupna površina gozdov te kategorije je v obravnavani občini 8451 ha, kar je 37.0% vseh gozdnih površin. Poprečni rastiščni koeficient za to kategorijo gozdov znaša 11,2.

II. Gozdovi na dobrih rastiščih

Sem smo uvrstili naslednje gozdne združbe:

- bukov gozd s kresničevjem (Arunco-Fagetum) $R_k = 7$
- predgorski bukov gozd (Hacquetio-Fagetum) $R_k = 9$
- gorski bukov gozd (Enneaphyllo-Fagetum) $R_k = 9$
- nižinski gozd gradna in b.gabra (Querco-Carpinetum) $R_k = 11$
- kisli bukov gozd z rebrenjačo (Blechno-Fagetum) $R_k = 9$
- gozd gorskega javora in bresta (Ulmo-Aceretum) $R_k = 7$

Kriteriji, ki uvrščajo rastišča naštetih združb v drugo kategorijo:

- srednje globoka do globoka produktivna rjava karbonatna in silikatna tla ter ugodni klimatski pogoji
- veliki strnjeni gozdni kompleksi z relativno ohranjeno zgradbo in obliko sestojev
- ugodne reliefne oblike, relativno lahka dostopnost in odprtost gozdov, velike možnosti za intezivno gospodarjenje z gozdovi.

Prevladujejo bukovi gozdovi z večjo ali manjšo primesjo drugih listavcev (plemeniti listavci) in pod gospodarskim vplivom tudi smreke. Naseljem najbližji gozdovi, zlasti na silikatni podlagi (Blechno-Fagetum) so močno spremenjeni in degradirani v številne stadialne oblike. Ti gozdovi so slabe kakovosti, pretežno panjasti. Z ozirom na visoke potencialne rastiščne sposobnosti obstojajo tu še velike rezerve za intenziviranje gozdne proizvodnje.

Skupna površina gozdov te kategorije je 12.722 ha ali 55.7% vseh gozdov v občini. Poprečni rastiščni koeficient pa je 9,3.

III. Gozdovi na slabih rastiščih

V obravnavanem območju so to rastišča naslednjih gozdnih združb:

- bazofilni hrastov gozd (Lathyro-Quercetum)	$R_k = 3$
- termofilni bukov gozd (Ostryo-Fagetum)	$R_k = 5$
- gozd lipovca in javora (Tilio-Aceretum)	$R_k = 5$
- jelševje (Alnetum glutinosae)	$R_k = 3$

Kriteriji za uvrstitev:

- ekstremnejše rastiščne razmere (plitva, skeletna tla, veliki nagibi, skalovitost, tople lege, izraziti temperaturni ekstremi, občasna sušnost) pogojujejo slabšo rast in uspevanje gozdov. Bukvi, ki prevladuje, so pogosto primešani termofilni listavci, zlasti v degradiranih sestojih termofilnega bukovega gozda. Rastišča te združbe v tej kategoriji površinsko absolutno prevladujejo. Gozdovi so v gozdnogospodarskem smislu manj pomembni. Zelo pomembne pa so njihove ostale funkcije, predvsem varovanje zemljišč pred erozijo.

Ta kategorija zajema 1420 ha gozdov, to je 6.2% vseh gozdov. Poprečni rastiščni koeficient znaša 4,3.

IV. Gozdovi in grmovna vegetacija gozdnega drevja v ekstremnih rastiščnih razmerah

V to kategorijo spadajo sledeče gozdne združbe, ki se pojavljajo tudi na območju občine Grosuplje:

- bazofilni borov gozd (Genisto-Pinetum) $R_k = 1$
- bazofilni gozd puhavca z gabrovcem (Querco-Ostryetum) $R_k = 1$
- kisli borov gozd na grebenih (Myrtillo-Pinetum) $R_k = 1$

Kriteriji za izločitev kategorije:

- ekstremne rastiščne razmere (strmi do prepadni tereni, suhi in skaloviti grebeni, plitva in skeletna rendzinasta tla) omogočajo uspevanje le najskromnejšim drevesnim vrstam, pretežno v grmovni obliki
- svetli do vrzelasti sestoji termofilnih listavcev (č.gaber, m.jesen, hrast) in mestova r.bor, slabe kakovosti in z nizkimilesnimi zalogami
- gozdovi so v lesnoproizvodnem pomenu nepomembni in morajo biti izključeni iz pridobivanja lesa. Z njimi gospodarimo le zaradi ohranitve in krepitve njihovih varovalnih funkcij. Posek posameznega drevja je sicer dovoljen (sanitarne sečnje, razbremenitev brežin), ni pa dopustno spravilo hlodovine po tleh.
- gozdovi so pomemben krajinski moment, zanimivi so v turistično rekreativnem smislu (eksponirane in odprte lege - številne razgledne točke).

Skupna površina gozdov te kategorije je 254 ha ali 1.0% vseh površin.

Prostorski prikaz kategorij gozdov po lesnoproizvodnem pomenu je podan v karti, v merilu M 1 : 25 000 . V pregledni obliki pa prikazujemo te gozdove v naslednji tabeli:

Tabela 2

Katego- rija	Naziv kategorije	Povr- šina v ha	Delež v gozd. prost.	Delež cel.pov. obč.	Popreč- ni RK
I.	Gozdovi na najboljših rastiščih	8451	37.0	20.1	11.2
II.	Gozdovi na dobrih rastiščih	12722	55.7	30.2	9.3
III.	Gozdovi na slabih rastiščih	1420	6.2	3.4	4.3
IV.	Gozdovi in grm.vegetacija drevja v ekstrem.rast.razmerah	254	1.0	0.6	1.0
	SKUPAJ	22847	100.0	54.3	9.6

6. PRIKAZ GOSPODARSKEGA STANJA GOZDNEGA PROSTORA

valorizacija gozdov po varovalnih in lesnoproizvodnih funkcijah, ki smo jo spoznali v prejšnjih poglavjih temelji na poznavanju in ovrednotenju naravnih dejavnikov in zakonitosti. Za opredelitev družbenogospodarske namembnosti gozdov nam takšno vrednotenje še ne zadostuje. V ta namen moramo namreč upoštevati tudi dejansko funkcijo, ki jo ima nek določen gozd v določenem času in prostoru. Nek gozd je npr. lahko po naravnih dejavnikih visokoproduktiven v lesnoproizvodnem pomenu, vendar je njegova primarna in poudarjena funkcija drugačna: varovanje objektov in naprav, virov pitne vode, rekreativni pomen, naravni spomenik itd. Gre torej za opredelitev gozdov in gozdnega prostora, pri kateri se upoštevajo naravne osnove in posebnosti, stanje gozdov in njihov gospodarski pomen, istočasno pa tudi splošne in specifične potrebe in zahteve družbe po različnih funkcijah, ki jih nek gozd zadovoljuje.

Za prikaz gospodarskega stanja gozdnega prostora bomo uporabili nekatere najpomembnejše elemente iz veljavnih gozdnogospodarskih načrtov, in sicer:

- a) opredelitev namembnosti gozdov in sedanjega stanja z ozirom na izkoriščenost rastiščnih potencialov
- b) lastniška struktura gozdov
- c) odprtost gozdov - gozdne prometnice
- d) zaraščajoče^{se} kmetijske površine ("siva cona").

6.1. Gozdovi po namembnosti

Ad a)

V smislu zakonskih določil so vsi gozdovi po svoji prevladujoči funkciji (namembnosti) razdeljeni na:

- lesnoproizvodne gozdove (gospodarski gozdovi)
- trajno varovalne gozdove
- gozdove s posebnim namenom.

Lesnoproizvodni gozdovi

Trajno največja količinska in vrednostna proizvodnja lesa ob upoštevanju in krepitvi vseh socialnih in varovalnih funkcij gozdov v najširšem pomenu je osnovno načelo gospodarjenja z gozdovi. Ohranitev in krepitev splošno koristnih funkcij gozdov ni neka dodatna naloga gozdarstva, temveč pogoj, ki dovoljuje izkoriščati les v gozdovih. Tako je izkoriščanje lesa podrejeno primarnim, to je splošno koristnim funkcijam gozdov.

Vedno večje potrebe po lesni surovini zahtevajo tudi zagotovitev največje stopnje izkoriščanja gozdov, seveda ob upoštevanju načela trajnosti. Intenziviranje gospodarjenja in boljše izkoriščanje proizvodnih potencialov pa bo možno predvsem v gozdovih, v katerih je možno regularno gospodariti, to je v gozdovih, ki niso preobremenjeni z ostalimi splošno ali specifično pomembnimi funkcijami. Gre torej za gozdove, ki so v g.g.načrtih opredeljeni kot lesnoproizvodni, oziroma gospodarski gozdovi. Za te gozdove morajo biti tudi skrbno izbrani in izvajani sistemi gospodarjenja. Ti sistemi, ki so tudi zakonsko opravičeni so določeni z gozdnogospodarskimi načrti. Za gozdove v območju obravnavane občine je v načrtih predviden enoten sistem gospodarjenja, in sicer skupinskopostopno gospodarjenje. Ta sistem se najlažje prilagaja heterogenostim tako glede razdrobljenosti gozdne posesti, rastišč, drevesne sestave, stanja sestojev, tehnične opremljenosti itd.

Skupna površina gozdov, ki so z gozdnogospodarskimi načrti opredeljeni kot lesnoproizvodni je v občini Grosuplje 22.641 ha ali 99.1% .

Razlike v proizvodnih sposobnostih rastišč in različno gospodarjenje v preteklosti pogojujejo velike razlike v sedanjem stanju gozdov, oziroma njihovi gospodarski vrednosti. Za členitev gozdnega prostora za smotrno rabo moramo te gospodarske vrednosti poznati. Kot najpomembnejša elementa pri tem vred-

22.641
99,1%

notenju sta lesna zaloga in prirastek gozdov, ki najbolj verno odražata stanje gozdov, oz. stopnjo izkoriščenosti rastiščnih potencialov. Ta stopnja je relativno merilo, ki je izraženo s produktom lesne zaloge in prirastka na 1 ha gozdov in ga ugotavljamo za vsak oddelek posebej. Posamezne vrednosti zmnožkov nato združujemo po skupinah, in sicer v našem primeru v šest skupin, kot kaže tabela 3.

Tabela 3

	Lesna zaloga x prirastek na 1 ha						Skupaj
	1-500	500-1000	1001-1500	1501-2000	2001-5000	5000 in več	
ha	9743	7474	3286	1636	693	15	22847
%	42,6	32,7	14,4	7,2	3,0	0,1	100,0

Primerjava prikazanega stanja gozdov s stanjem na osnovi vrednotenja po naravnih danostih (Tab. 2) nam kaže na razliko med ravnostjo in plodnostjo gozdov. To pa je pomembna osnova pri načrtovanju in usmerjanju gozdnogospodarske proizvodnje. Tako lahko ugotovimo, da je v občini kar 92.7% vseh gozdov na dobrih in najboljših rastiščih, istočasno pa je le slaba četrtrtina gozdov s srednjim (1000-2000) in največjim (nađ 2000) produktom lesne zaloge in prirastka na 1 ha. To pomeni, da so rastiščni potenciali slabo izkoriščeni in obstojajo še velike možnosti za povečanje donosov.

Trajno varovalni gozdovi

V smislu določil Zakona o gozdovih so v gozdnogospodarskih načrtih posebej prikazani gozdovi v rastiščnih razmerah, kjer bi bila z izkoriščanjem ogrčen njihov obstoj in varovalna vloga. Takšni gozdovi so:

- gozdovi, ki varujejo zemljišča usadov, izpiranja in krušenja, gozdovi na strminah ali bregovih vođa in gozdovi, ki so izpostavljeni vetru

- gozdovi, ki v hudourniških območjih preprečujejo preneglo odtekanje vode in varujejo zemljišče pred erozijo in plazovi
- gozdni pasovi, ki varujejo gozdove in zemljišča pred vetrom, vodo, zameti in plazovi
- gozdovi na zgornji gozdni meji.

Zaradi labilnosti ekološkega kompleksa teh gozdov bi vsak močnejši gospodarski poseg pomenil nevarnost za obstoj teh gozdov ali okrnitev njihovih varovalnih funkcij. Za te gozdove velja poseben režim gospodarjenja, ki onemogoča vse negativne posege. Te gozdove proglasi za trajno varovalne občinska skupščina s posebnim aktom.

Na območju občine Grosuplje je v gozdnogospodarskih načrtih izločenih 183 ha trajno varovalnih gozdov. Pretežno gre za gozdove na strmih do prepadnih dolomitnih pobočjih okrog Dednega dola, Blečjega vrha, Police, Višnje gore, Metnaja in Bukovice. Proglasitev teh gozdov za trajno varovalne še ni izvedena tako, da obstoja le predlog.

Gozdovi s posebnim namenom

V to kategorijo se uvrščajo gozdovi, pri katerih se more lesnoproizvodna funkcija podrežati eni ali več izjemno poudarjenim funkcijam teh gozdov. Te posebne funkcije tudi diktirajo način gospodarjenja s temi gozdovi. Vsi ukrepi in posegi v gozdove morajo biti prilagojeni ohranjanju in krepitvi funkcij posebnega pomena. Takšen pomen imajo lahko naslednji gozdovi:

- začasno varovalni gozdovi
- narodni parki, krajinski parki, gozdni rezervati
- zeleni pasovi ob naseljih, zdraviliščih
- gozdovi za izletišča, gojitev divjadi
- drugi gozdovi v smislu Zakona o gozdovih in Zakona o varstvu narave.

Tudi ti gozdovi morajo biti proglašeni za gozdove s posebnim pomenom na način in po postopku, ki ga določa zakon, in sicer jih proglasi občinska skupščina z odlokom.

V gozdnogospodarskih načrtih je v obravnavanem območju izločenih skupaj 23.37 ha gozdov s posebnim pomenom. Vsi ti gozdovi so iz skupine začasno varovalnih gozdov. Po zakonu o gozdovih so to: gozdovi, ki varujejo ožja vodozbirna območja, gospodarske in druge objekte ter naselja (Uradni list SRS, št.16/74).

Struktura gozdov po namembnosti je po gozdnogospodarskih načrtih torej naslednja:

Namembnost gozda	Površina ha	% delež
lesnoproizvodni (gospodarski)		
gozdovi	22.641	99.1
trajno varovalni gozdovi	183	0.8
gozdovi s posebnim namenom	23	0.1

S k u p a j	22.847	100.0%

6.2. Lastniška struktura gozdov

Struktura gozdov po lastništvu in upravljalcih je podrobno prikazana v poglavju 2. Na tem mestu naj le omenimo, da je lastništvo na kartnih prilogah (karte 3) prikazano po kategorijah, in sicer:

- a) gozdovi v pretežno družbeni lasti (od 75 - 100% družbenih gozdov)
- b) gozdovi v pretežno zasebni lasti (od 75 - 100% zasebnih gozdov)
- c) gozdovi v mešani lasti.

Takšno grupiranje je bilo potrebno zaradi velike prostorske mešanosti in raztresenosti posesti različnih lastništev in upravljalcev.

6.3. Odprtost gozdov - gozdne prometnice

Gozdne prometnice so za gospodarjenje v gozdovih nujno potrebne, česar se gozdna gospodarstva v Sloveniji močno zavedajo. V gozdove speljemo letno od 350 - 400 km gozdnih cest in še petkrat toliko traktorskih vlak (ok. 1600 km letno). Te prometnice gozdarji sami načrtujemo, projektiramo in gradimo, pomeni - da so po svoji legi in izvedbi prilagojene nalogam v okviru gospodarjenja z gozdovi.

Tudi za gozdne prometnice velja, da so to objekti z veliko trajnostjo in s svojimi dimenzijami posegajo v prostor. Zato je pri gradnji treba upoštevati širši družbeni interes o varovanju okolja, saj je skupna dolžina letno zgrajenih prometnic v gozdove petkrat daljša od dolžine cest slovenskega cestnega križa.

Za gozdarstvo so najpomembnejše prometnice, ki so speljane v gozd ali skozi gozd. Takšne odseke prometnic imenujemo "produktivne", ostalo vezne. Računamo, da ima Slovenija 13,13 km produktivnih cest na 100 ha gozda (brez vlak), kar je nekaj več kot polovica optimalne gostote (20 - 30 km/100 ha). V občini Grosuplje je gostota prometnega omrežja 2,1 km/100 ha gozda in 0,89 km prod.prometnic/100 ha gozda. Po podatkih gozdnih gospodarstev je namreč skupna dolžina cest in traktorskih poti 478,6 km, od tega je produktivnih le slaba polovica (42,4%) ali 203,1 km.

	Cest km		Reg.trakt.cest in vlak km		Skupaj km		Povr. gozda
	SK	PR	SK	PR	SK	PR	ha
GG LJ	260,3	84,6	100,0	66,2	360,3	150,8	13 579
GG NM	45,7	14,3	27,6	15,0	73,3	29,3	3 323
KGP KOČ.	39,3	18,2	5,7	4,8	45,0	23,0	4 834
SKUPAJ v občini	345,3	117,1	133,3	86,0	478,6	203,1	22 847

Zaradi slabo razvitega prometnega omrežja je gospodarjenje z gozdovi manj intenzivno, dražja je proizvodnja, manj učinkovita so negovalna dela, ogroženo je varstvo pred požari. V tem desetletju je bilo sicer novo zgrajenih precej gozdnih prometnic, kljub temu pa še vedno ostajajo gozdovi občine med manj odprtimi v Sloveniji. Res je gradnja gozdnih cest po skalnatem terenu draga in zahtevna, da so gozdni fondi nizki in prevladuje tanjše drevje (listavcev), vendar kljub temu ne bi smeli razvoja prometnega omrežja še naprej zanemarjati.

7. PREDLOG ČLENITVE GOZDNEGA PROSTORA ZA NAMENE PROSTORSKEGA PLANIRANJA (Sinteza)

Proizvodnja lesa je komplementarna, z vrsto najpomembnejših splošno koristnih funkcij, s katerimi vpliva gozdni prostor na bioekološko ravnotežje in kvaliteto življenjskega okolja. Vgraditev varstvenih načel v cilje in ukrepe gospodarjenja z gozdovi pomeni uveljaviti diferencialno gospodarjenje z gozdnim prostorom, tako na področju gojenja, kot na področju tehnologije pridobivanja lesa ter pri izgradnji gozdnih prometnic. Za zahtevno racionalno gospodarjenje z gozdom in gozdnim prostorom je potrebno razviti ustrezen sektorski prostorski informacijski sistem, navezan na informacijske sisteme drugih področij, ki lahko bistveno prispevajo k reševanju strokovnih in družbenih problemov gozdarstva in gozdnega prostora po principih srečujočega planiranja. Odsotnost celovitosti informacijskega sistema povzroča v tekočem delu in pripravi prostorskih planskih dokumentov, glede na roke, težko premostljive probleme.

Glede na dokument "Obvezna enotna metodologija in minimum obveznih enotnih kazalcev prostorskih planov v SR Sloveniji" (Uradni list SRS št.27/79) in gradivo Samoupravne interesne skupnosti za gozdarstvo SR Slovenije: "Stališča in smernice o temeljnih nalogah gozdarstva pri prostorskem planiranju" ter na osnovi planerskih izkušenj na dosedanjih pripravah strokovnih planskih gradiv in drugih planskih dokumentov, smo zaključili, da pridobimo optimalno prostorsko dokumentacijo o gozdnem prostoru za potrebe dialoga (sočasnega planiranja) z ostalimi udeleženci družbenega planiranja.

V ta namen je vodena predhodna obdelava prostorskih podatkov tako, da je možna enostavna prostorska sinteza predstavljena na kartnem gradivu PREDLOG ČLENITVE GOZDNEGA PROSTORA - za namene prostorskega planiranja (karta 4). V tem kartnem gradivu so prikazana:

- prednostna območja varovalnih gozdov:
 - a) VAROVALNI GOZDOVI
 - b) GOZDOVI S POSEBNIM NAMENOM
- prednostna območja lesnoproizvodnih gozdov
 - a) NAJPOMEMBNEJŠI LESNOPROIZVODNI GOZDOVI (> 2000)
 - b) LESNOPROIZVODNI GOZDOVI NIŽJIH PROIZVODNIH POTENCIALOV
 - c) LESNOPROIZVODNI GOZDOVI NIŽJIH PROIZVODNIH POTENCIALOV IN SLABIH SESTOJNIH RAZMER S SPREMENLJ.VAROVALNO FUNKCIJO

VAROVALNI GOZDOVI so v karti povzeti iz karte 1 in 3.
 Za GOZDOVE S POSEBNIM NAMENOM je bila izdelana dodatna študija (ing.Ahačič, Inšpekcijske službe, naročnik SOB Grosuplje) na podlagi katere so bile izdelane kartne predloge za družbeni plan občine. Na tej podlagi je osnovan predlog za izločitev gozdov s posebnim namenom za gozdove, ki predstavljajo:

- 1) zeleni pas naselij
- 2) gozdna območja naravne in kulturne dediščine
- 3) gozdovi kot pomemben element krajine
- 4) območja posebnega gozdno-gospodarskega pomena
- 5) območja gozdov za potrebe JNA.

Ti gozdovi imajo po svoji funkciji poseben družbeni pomen in so mu proizvodni cilji podrejeni, zato naj bi v tem smislu specifične namembnosti ostali pod širšim družbenim varstvom. Gospodarjenje v njih naj bo torej podrejeno tej družbeni namembnosti v smislu določil:

- Zakona o urejanju in vzdrževanju zelenih površin v naseljih (Ur.l.SRS 37/73)
- Zakona o gozdovih (Ur.l.SRS 16/74 in 21/78, členi 52, 53 in 54)
- Uredba o urejanju posameznih razmerij iz Zakona o gozdovih (Ur.l.SRS 8/75)

- Zakona o varstvu, gojitvi in lovu divjadi ter o upravljanju lovišč (Ur.l.SRS 25/76) in ostalih pravnih aktov.

Tako varovalne kot gozdove s posebnim namenom razglasi z odločbo občinska skupščina. V odločbi so posebej pomembni člani, ki določajo

- ožjo lokacijo
- režim gospodarjenja (varstvo, gojenje, oprema, vzdrževanje, izdelava projektov, zavarovanje in zaščita)
- odškodnina zasebnikom.

V prilogi so poimensko navedene ožje lokacije predlaganih gozdov s posebnim namenom, razlog za proglasitev oz. njihov socialni pomen, površina in ocena varstvenega režima.

OBMOČJA NAJPOMEMBNEJŠIH LESNOPROIZVODNIH GOZDOV so v karti prikazana na osnovi rastišč (Karta 2) in proizvodnosti sestojev (Karta 3). Varovalni in gozdovi s posebnim namenom imajo prvenstveno neproizvodne funkcije. Ostali gozdovi imajo poudarjen proizvodni namen, čeprav opravljajo razen tega tudi varovalne in socialne funkcije. Glede na to svojo proizvodno vlogo smo jih razvrstili v tri kategorije:

- najpomembnejši lesnoproizvodni gozdovi
- pomembni lesnoproizvodni gozdovi srednjih proizvodnih potencialov
- lesnoproizvodni gozdovi nižjih proizvodnih potencialov in slabih sestojnih razmer s spremenljivo varovalno funkcijo (relief).

Med najpomembnejše lesnoproizvodne gozdove smo uvrstili sestoje na najboljših rastiščih s produktom $l z \times p = \text{nad } 2000$.

Pomembni lesnoproizvodni gozdovi poraščajo dobra rastišča s

produktom l.z. x p.= 1000 - 2000

Ostali lesnoproizvodni gozdovi so tisti na slabših rastiščih in produktom l.z. x p., nižjim od 1000.

V sintetsko karto smo vrisali tudi pomembnejše družbene površine gozdov in prometno omrežje za gozdarstvo pomembnih prometnic in prevladujoče lastniške površine.

8. VPLIV GOZDA NA RAZVOJ OSTALIH GOSPODARSKIH IN SOCIALNIH DEJAVNIKOV V OBČINI

Gozd in gozdarstvo je bilo vse do nedavna zelo pomemben gospodarski dejavnik prebivalstva. Gozd je pomenil kmetu predvsem rezervo kapitala, ki je sam od sebe naraščal, v njem je sekal les za kurjavo in grabil steljo, nabiral surovino za domačo obrt in zaposlitev (praviloma) številne družine čez zimo. Z razvojem industrije, zlasti pa z nespartnim družbenim odnosom do kmetijstva, je delež (zlasti mlajših) kmetov vse bolj nazadoval. Z večjo udeležbo strojev v kmečkem in gozdarskem delu je potreba po delavcih v teh primarnih dejavnostih vse manjša. Omenimo, da je delež kmetov v občini le še 17% (Slovenija 13%). Samo od leta 1976 (5346 kmetov) do 1979 (4416) se je število kmetov zmanjšalo za petino in še od teh je 1/3 starejših od 60 let. Upamo, da bo z izboljšano socialno varnostjo kmetov, z večjo družbeno pozornostjo kmetijski proizvodnji in povečano pozornostjo tej panogi nasploh njihov delež, zlasti pa njihova statistna struktura vse ugodnejša.

Zaradi prevelike razdrobljenosti kmetijske in gozdne posesti, po drugi strani pa zaradi vse večje mehaniziranosti ni pričakovati večjega zaposlovanja niti v prihodnje.

Delež gozdarstva v družbenem proizvodu je sicer le 0,3% (kmetijstva 9,5%, gradbeništva 33,1%, industrije 33,1%) in stagnira, vendar kot pomembna primarna dejavnost za ostale sekundarne gospodarske dejavnosti (gradbeništvo) nujna. Zaradi prostorske dominanc gozdne površine, ki nima izključno proizvodnih funkcij, bo gozdarstvo zlasti v prihodnje vse prisotnejše v družbenem in socialnem razvoju (urbanizem, varstvo naravnih in kulturnih spomenikov, varstvo gozdnih in kmetijskih zemljišč, komunalnih naprav, regulacija vodnega režima pred erozijo, varovanje voda in čistega zraka ..). Z razvojem sekundarnih gospodarskih dejavnosti (emisije !) v

večjih občinskih centrih, z razvojem turizma, z vse večjim posluhom za čuvanje in ohranitev kulturnih in naravnih dobrin, ki jih doslej nismo pravilno vrednotili, bo vloga gozda pri tem vse odločilnejša. Pri snovanju urbanističnega razvoja je bila gozdnemu prostoru dana premajhna teža glede na kmetijski prostor. Zaradi urbanizacije bo po predvidevanjih do 1985 namreč kmetijstvu odtujenih 218 ha zemljišč, od tega 158 ha ali skoraj 3/4 obdelovalnih. Od leta 1975 - 79 je kmetijstvo letno izgubilo okrog 60 ha zemljišč, trend ne upada niti v naslednjem srednjeročnem obdobju! Pri tem ostajajo slabša kmetijska (pašniki) in gozdna zemljišča skoraj nedotaknjena. Še več - gozdna površina se bo letno povečala za okrog 20 ha (94 ha v srednjeročnem obdobju!) - tudi na račun kmetijskih zemljišč. Smotrna izraba prostora, ki naj ne bi zmanjševala obdelovalnih površin, ki so nam nujno potrebne za pridelovanje hrane, je žal le fraza v večini gradiv občinskih razvojnih načrtov Slovenije. Odgovornost za gospodarjenje z gozdom je zaupana gozdnim gospodarstvom. V gozdni prostor pa neposredno posegajo druge dejavnosti, predvsem: energetika, industrija, promet, rekreacija in turizem, kmetijstvo, lovstvo.

Daljnovozi visoke napetosti močno zarezujejo v gozdni prostor (in kaze krajino), zmanjšujejo proizvodno površino, z vzdrževanjem presek slabé tudi ostale funkcije gozda.

Industrija, ki je običajno locirana zunaj gozdnega prostora, vendar vpliva z imisijami prahu in plinov na gozdno vegetacijo, ki lahko v aktuni obliki tudi propade do gole kamenine. Cestno omrežje je sredstvo za aktiviranje (dosegljivost) rastiščnega potenciala in njegovo ekonomiko, vendar s tem posega v varstveno funkcijo gozdov (zaradi krčenja oz. ogrožanja stabilnosti okoliških gozdov). Z izgradnjo gozdne ceste se gozdovi odprejo tudi drugim uporabnikom (rekreacija, turizem, narodna obramba ...), ki z interesi

gozdarstva marsikdaj niso usklajeni. Sočasno se uporablja gozd v kmetijske namene še danes. Zaradi intenzivnega steljarjenja je še danes degradiranih okrog 10% celotne gozdne površine. Na steljarjenih površinah pa se zmanjša prirastek za okrog četrtno. Paša je sicer prepovedana, zato pa kmetje zaradi vsakoletnih domačih potreb in drobne posesti onemogočajo intenzivnejše gospodarjenje z gozdom.

Divjad v gozdu je del njegovega biotopa. Zaradi prešteviline zastopanosti, ki včasih nastopa tudi zaradi gozdarske aktivnosti v gozdu, ki zmožnost biocenoze iz gozdnogospodarskih razlogov slabi, nastopajo v gozdu škode. Zaradi lovsko-gospodarskih in drugih razlogov se stalež ne prilagaja dejanskim možnostim, in s sočasno rabo gozdnega prostora nastopajo med obema uporabnikoma konfliktne situacije.

Rekreacija in turizem v ekstenzivni obliki za gozdove običajno ni zahtevna. Huje je, kadar pride do usmerjanja rekreacije in njegove stalne rabe (izletišča, smučišča, zeleni pasovi, trim steze ..), ko je potrebno spremeniti v njih cilje gospodarjenja.

Kompleksna analiza gospodarjenja v gozdu in odločitev o njegovi namembnosti je torej v sistemu družbenega planiranja ena bistvenih elementov o prostorskem odločanju. To tembolj, ker postaja potreba po prostoru vse prisotnejša in ga je vse manj. Posledica takšnega stanja je tudi upoštevanje doslej malo cenjenega prostora, kot je bil doslej gozd. Spričo danih razmer postaja tudi ta vse pomembnejši.

9. ZAKLJUČEK

Z Družbenim planom občine Grosuplje 1981 - 85 bo nakazana njena srednjeročna družbena usmeritev in politika ter njen skladnejši razvoj. Pomembna sestavina razvojne politike tvori gozdarstvo tako v gospodarskem kot prostorskem smislu. Gozd s svojimi proizvodnimi in neproizvodnimi funkcijami vse bolj pridobiva na pomenu, čeprav se vseh niti ne zavedamo.

Da bi vlogo gozda v vseh njegovih funkcijah in zakonitostih čim podrobneje spoznali tudi načrtovalci s prostorom, smo gozdove občine ovrednotili po varovalnem in lesnoproizvodnem pomenu na osnovi naravnih razmer. Vrednotenje je temeljilo na proučevanju gozdnih združb, ki so bile skartirane v merilu 1 : 10.000 za celotno območje občine in na podlagi ostalega gradiva, ki so ga Inštitutu za gozdno in lesno gospodarstvo posredovala gozdna gospodarstva (GG Ljubljana, GG Novo mesto, KGP Kočevje). Nalogo je naročila Skupščina občine Grosuplje na račun treh gozdnih gospodarstev občine za potrebe izvajalca prostorskega dela družbenega plana občine - Urbanistični inštitut Slovenije. Z njim je bil tudi usklajen obseg in vsebina naloge.

Celotno vsoto za izvedbo naloge so sofinancirale Samoupravne interesne skupnosti za gozdarstvo vseh treh gozdnogospodarskih območij (Ljubljana, Kočevje, Novo mesto) in je bila končana v januarju 1983.

10. PRILOGA

GOZDOVI S POSEBNIM POMENOM. OPIS, OCENA POVRŠINE,
NAMEN, VARSTVENI REŽIM

PRILOGA

Gozdovi s posebnim namenom -
predlog

Zap. št.	O p i s objekta	Površina ha	Po-* men	Na-* mem- bnost	Režim gospo- darjenja	O p o m b e
1	Koščakov hrib	60	N	R,K	VR8	
2	Motvoz in platno	4	N	R	VR8	
3	Ivančna gorica	12	N	R	VR8	
4	Kopanj	9	N,K	R,Z	VR2	* N = varstvo naselja, rekreacija, SLO
5	Čušperk	-	N,K	R,Z	VR2	
6	Boštanj	7	N,K	R,Z	VR2	
7	Bičje	-	N	R,Z	VR2	K = element ureditve kulturnega spomenika ali kulturne krajine
8	Magdalenska g.	36	N,K	R,Z	VR2	
9	Vir p.Stični	3	K	R,Z,K	VR10	
10	Muljava	5	K	R	VR10	
11	Višnjegorski grad	16	N,K	R,Z	VR10	JNA = posebna ureditev za potrebe JNA in SLO
12	Ježa	21	N	R	VR2	
13	Mlačevski hrib	5	N	R	VR2	
14	Košca	10	N	R,Z	VR4	
15	Bojanski gozd	107	N	Z	VR11	
16	Medvedica	175	N	Z	VR11	
17	Tabor	2	N,K	R,K	VR2	
18	Taborska jama	-	N	R,Z	VR3	
19	Kamna gorica	10	JNA	-	-	
20	Taborski hrib	4	JNA	-	-	
21	Krka-regional. park	375	N	R,Z	VR	
22	Podsmreka	5	K	R,K	VR10	
23	Zatočna jama	1	N	R	VR3	
24	Krviška okroglica	1	N	Z	VR3	
25	Podpeška jama	1	N	Z	VR3	
26	Muljava- j.del	1	K	K	VR10	
27	Gradišče pri Sp.Slavn.	32	N,K	K	VR8	
28	DZZ Ponikve	4	N	R	VR8	
29	Javhe-bolnica	1	K	K	VR3	
	" JNA	5	JNA	-	-	
30	Gorica-Dobropolje	35	K	K	VR3	
SKUPAJ		947				

* N = varstvo naselja, rekreacija, SLO

K = element ureditve kulturnega spomenika ali kulturne krajine

JNA = posebna ureditev za potrebe JNA in SLO

Našteti seznam gozdov s posebnim namenom bi lahko razširili ob sodelovanju naravovarstvenih, kulturno-zgodovinskih inštitucij (npr.ostanki gradu Limberk-prazg.naselje, nasipi, gomile iz Halitatske dobe, Spomeniki NOV - kot npr. območje llove gore, kjer so se med 6.nem.ofenzivo, nov.1943 bili hudi boji med Nemci in Cankarjevo in Ljublj.brigado,precej je ambientalnih vrednot itd.)

1. KOŠČAKOV HRIB (Brinjski hrib) 408 m

Opis:

Vzpetina nad Grosupljem, priljubljeno sprehajališče in izletišče Grosupeljčanov, čeprav še neurejeno (parkovni gozd) z opuščenim kamnolomom.

Obrambni nasip gradišča v družbenem gozdu. Proti dolini rimske gomile. Na kraju rimskega najdišča je bila sezidana srednjeveška cerkev sv. Mihaela. Deloma smrekovi mlajši drogovnjaki (nad Zdravstvenim domom), deloma mešani mlajši sestoji. Proti Cikavi se mu pridružita še dve gozdni enklavi (pri Prevalu in Hermanov gozd).

Namen:

Varstvo naselja, rekreacija, SLO

Površina: 60 ha

Režim gospodarjenja: VR8

2. MOTVOZ IN PLATNO

Opis :

Drogovnjak smreke, napadan po rdeči gnilobi - kultura, vključen v zeleni pas mesta Grosuplje

Namen:

Krajinski element, rekreacija, zaščita naselja, SLO

Površina: 4 ha

Režim gospodarjenja: VR8

3. IVANČNA GORICA

Opis:

Smrekovidebeljaki severno od mesta, delno v obnovi,
vključeni v zeleni pas Ivančne gorice.

Namen:

Varstvo naselja, rekreacija, SLO

Površina: 12 ha

Režim gospodarjenja: VR8

4. KOPANJ

Opis:

Osamelec in naselje na Radvanjskem polju (392 m), ostanki srednjeveškega gradu in prazgodovinsko gradišče. Po vaških njivah so rimski grobovi.

Namen:

Sestavni element ureditve in zaščite kulturnih spomenikov (ARH) in krajinske ureditve

Površina: 9 ha

Režim gospodarjenja: VR2

5. ČUŠPERK

Opis:

Razvaline Starega gradu na krajinsko zanimivi koti (669 m), porasli z gozdom. Prazgodovinska naselbina s kamnitim nasipom, v bližini je nekaj halštatskih gomil.

Nad gradom rimski sledovi. Lastniki gradu (1248 se omenja kot lastnik Zobelsperc) so bili Ortenburžani, od 1418 Celjani, za njimi 1456 Habsburžani, Turjaški grofje, nazadnje baronica R.Rechbach.

Partizani so ga požgali 18.12.1943, da se Italijani ne bi zasidrali v gradu.

Namen:

Sestavni element ureditve kulturnega spomenika

Površina: < 1 ha

Režim gospodarjenja: VR2

6. BOŠTANJ - PLEŠIVICA (421 m)

Opis:

Krajinsko markanten hrib z nekaj gozda ("gozd Zavrh"), ostanki gradu na kraju prazgodovinske naselbine (prazgodovinske gomile in rimski grobovi). Lastnik Jakob Lamberg, kasneje grof Herbert Turjaški in rodbina Blagay. Do zadnje vojne last baronov Lazzarini. Leta 1943 so ga partizani kot belogardistično postojanko uničili. Delno je ohranjeno njegovo levo krilo. Ohranjenih je bilo več poznogotskih in renesančnih stavbnih elementov in dekoracije.

Namen:

Sestavni element ureditve kulturnega spomenika

Površina: 7 ha

Režim gospodarjenja: VR2

7. BIČJE

Opis:

Krajinsko značilen gozdič ob potoku Bičje,
kjer so gnezdile štoklje. Mlajši borov drogovnjak.

Namen:

Sestavni element krajine

Površina: pod 1 ha

Režim gospodarjenja: VR2

8. MAGDALENSKA GORA = LUKMANOV GOZD (501 m)

Opis:

Krajinsko značilna gora s pobočji nad Paradiščem s cerkvico, arheološka izkopavanja - ž eleznodobno gradišče s pripadajočo gomilo in plano nekropoko, plemensko središče iz časa cvetočega halštata, mimo Hrastja je držala rimska cesta iz Emone proti Neviodunumu !

Kulturni spomenik I. kategorije! (arheološki)

Namen:

Sestavni element ureditve kulturnega spomenika (arh)

Režim gospodarjenja: VR2

Površina: 36 ha

9. VIR PRI STIČNI

Opis:

Obzidje, ki ga zarašča gozd, blizu naselja ilirsko-venetske gomile. Gre za največje utrjeno prazgodovinsko gradišče na Slovenskem. Ovalno-pravokotne oblike 850 - 300 m. Utrjeno je bilo z mogočnim obzidjem in zemeljskimi nasipi, naseljeno vse prvo tisočletje pred n.štetjem.

Namen:

Sestavni element ureditve kulturnega spomenika (arh)

Površina: 3 ha

Režim gospodarjenja: VR2

10. MULJAVA

Opis:

Kvaliteten bukov gozd v zahodnem delu zavarovanega območja okolice Jurčičeve domačije, ki naj se vključi v zavarovano območje. Kulturni spomenik I.kategorije.

Namen:

Sestavni element ureditve kulturnega spomenika in krajine (Dolina gradov)

Površina: 5 ha

Režim gospodarjenja: VR 10

11. VIŠNJEGORSKI GRAD

Opis:

V prvi polovici 12.stoletja izrecno omenjen grad višnjegorskih gospodov. V sedanji obliki ostanek že gotsko koncipiranega gradu z motivom osrednjega stanovanjskega stolpa.

Grad, ki je danes v razvalinah, zgrajen na mestu prvotnega gradišča, ima z grajskim hribom pomembno vlogo tudi v podobi krajine, naselbine, je priljubljeno sprehajališče in izletišče Višnjegorcev.

Kulturni spomenik I.kategorije (umetnostni)

Namen:

Varstvo naselja, rekreacija, SLO, element ureditve kulturnega spomenika in krajine

Površina: 16 ha

Režim gospodarjenja: VR10

12 JEŽA

Opis:

Krajinsko značilen osamelec, porasel z gozdom, jugozahodno od Grosuplja, z dvema domačijama.

Namen:

Krajinski element kot sestavina krajine

Površina: 21 ha

Režim gospodarjenja: VR2

13.MLAČEVSKI HRIB

Opis:

Krajinsko značilen osamelec, porasel z gozdom -
nad Mlačevim

Namen:

Sestavni element krajinske ureditve

Površina: 5 ha

Režim gospodarjenja: VR2

14. KOŠCA

Opis:

Lehnjakovi vršaji, krajinska in krajevna značilnost, slap, turistično zanimiv kraj

Namen:

Sestavni element ureditve in zaščite naravnega spomenika in turistične ponudbe

Površina: 10 ha

Režim gospodarjenja: VR4

15. BOJANSKI GOZD

Opis:

Zaokrožen kompleks družbenih, že dalj časa strokovno negovanih mešanih (je,sm,hr,bu) sestojev. Srnjad, divje svinje, tudi jelen in medved.

Namen:

Gozdarsko proučevanje, naravna znamenitost, spomenik NOV

Površina: 10 ha

Režim gospodarjenja: VR11

16. MEDVEDICA - 340 - 470 m

Opis:

Zaokrožen kompleks urejenih družbenih in že dalj časa strokovno negovanih (pretežno) bukovih gozdov (S) in smrekovih (j.) z gozdno drevesnico in logarsko hišo Žmuc, v osrčju kompleksa. Pod Sloko goro priteka iz stene močan curek s slapom, pod katerim so ostanki žage turjaških grofov in kmalu ponikne. Srnjad in jelenjad. Valvasor omenja tcd velik votli kamen, ki prežene vsako bolezen. Pod Žmucem od l.1942 okrožna tehnika.

Namen:

Gozdarsko proučevanje, naravne znamenitosti, spomenik NOV

Površina: 175 ha

Režim gospodarjenja: VR11

17. TABOR - 492 m

Opis:

Značilna razgledna vzpetina nad Cerovim z romansko cerkvico, ki so ji 1702. prizidali zakristijo. Freske iz prve četrtine 16.stol. Tabor okoli cerkve so zgradili 1526.leta v obliki nepravilnega četverokotnika. Dostopen je bil po dvižnem mostu. Na zunanji strani je bilo še eno obzidje, ki so ga pozneje porušili. Dobro so ohranjeni štirje stolpi notranjega obzidja s strelnimi linami. Sledovi naselbine iz predzgodovinske dobe. Turistična zanimivost, izletišče, včasih romarska pot.

Namen:

Naravna znamenitost, element krajinske in turistične ureditve

Površina: 2 ha

Režim gospodarjenja: VR2

18. TABORSKA JAMA

Opis:

Kapniška, turistično urejena podzemska jama z gostilno, odkrita 1926 od župana Permeta, sredi naravnih bukovih sestojev.

Namen:

Naravna znamenitost, turistična posebnost, krajinska ureditev.

Površina: < 1 ha

Režim gospodarjenja: VR2

19. KAMNA GORICA

Območje za potrebe JNA

Površina: 10 ha

Režim gospodarjenja: ni predpisan

20. TABORSKI HRIB - GRADIŠNICA

Območje za potrebe JNA

Površina: 4 ha

Režim gospodarjenja: ni predpisan

21. b) IZVIR KRKE

Izvir Krke s Krško jamo

Opis:

Izvir Krke je tipičen kraški izvir: v podaljšku podolja, v katerem leži velika uvala z vasjo Luče, so pod strmo polkrožno steno močni kraški izvirkki, ki so ustvarili skoraj 2 km dolgo zatrepno dolino. Tukaj je tudi izvirna Krška jama. Na koncu 150 m dolge vodne jame je sifonsko brezno, ki je najmanj 90 m dolgo in še ni do konca raziskano.

Namen:

Krka izvira na koncu ene naših najdaljših zatrepnih dolin. Izviri predstavljajo tip kraškega izvira s čisto vodo.

Namembnost:

Izvir Krke s Krško jamo ima velik kulturno-rekreacijski in historični pomen. Izvir Krke je tudi predmet številnih šolskih ekskurzij. Objekt ima znanstveno-raziskovalno vrednost za kraško hidrologijo in speleologijo.

Stanje in ogroženost:

Nevarnost novih gradenj v bližini izvirov.

Objekt 21 je v celoti predlagan kot regijski park,
za katerega je potreben poseben načrt!

21. a) KRKA - Reka Krka s pritoki od izvira do Soteske
in ožjim vodozbirnim področjem

Opis:

Krka je edinstvena slovenska reka. To je mirna kraška reka, ki slovi predvsem zaradi slapov na lehnjaku v zgornji krški dolini. Zaradi pomanjkanja površinskih tokov izgleda Krka v zgornjem toku kot drevesni vrh brez krošnje. Krka si je vrezala svojo dolino v veliki tektonski prelomnici, dinarske smeri. Reka teče po ozki, ponekod skoro navpično v obliki tipičnega dola vrezani strugi, ki spominja na kanjon, globok ponekod 15 - 22m. Krko napaja skoro izključno kraška voda (njeno porečje je skoraj tako veliko kot porečje Ljubljanice). Zato nastajajo v njeni strugi posebne oblike: pragovi iz apniške sige, prek katerih teče reka v lepih slapovih. Kanjon in lehnjakovi pragovi so najbolj slikoviti pri vaseh Zagradec, Žužemberk, Dvor in Podgozd.

Namen:

Krka je edina večja slovenska reka z nizom lehnjakovih pregrad. Lehnjakovi slapovi imajo tudi znanstveno-raziskovalni pomen za proučevanje kraške hidrologije.

Namembnost:

Krka ima veliko rekreacijsko vrednost: cilj nedeljskih izletov, oddih ob vodi, ribolov, čolnarjenje, kopanje itd.

Stanje in ogroženost:

Nevarnost onesnaženja (industrija, odplake naselij) vode. Krajinsko okolje Krke je deloma že degradirano zaradi velikega števila nesmotrnih gradenj - počitniških hiš ob bregovih reke. Tudi opuščanje mlinov in žag ter jezov povzroča, da reka izgublja svoje značilnosti.

22. PODMSREKA

Opis:

Podsmreški grad, prvotno last gospodov Gallov. Kasneje večkrat menjal lastnika. Ok. 1870 ga je kupil graščak Emil Rožič, 1934 Dunajčan Klarwill. Po vojni gospodinjska šola, zdaj z njim upravlja Stan.kom.podjetje Grosuplje. L.1969 je tu odprl Etnografski muzej zbirko. Nad gradom izkoriščanje peska (Univerzal Ivančna gorica), gozd upravljajo Ljubljanske mlekarne in je obenem tudi varovalnega pomena.

Namen:

Sestavni element ureditve kulturnega spomenika, varovanje strmih dolomitnih (zlasti južnih) pobočij.

Površina: 5 ha

Režim gospodarjenja: VR10

23. ZATOČNA JAMA

Opis:

Ob jugovzhodnem orbu Radenskega polja izginja v podzemlje ponikalnica Šica. Glavni požiralnik je Zatočna jama, visoke vode pa požira bližnja Lazarjeva jama. Nad njo je v gozdnatem pobočju v vrtači vhod v jamo Viršnico, skozi katero je dostop do podzemeljskega toka Šice. Vse tri jame tvorijo enoten odtočni sistem. Glavni vodni rov je visok do 10 m in širok 20 m. V njem so alohtoni sedimenti iz nekraških terenov. Ker so bili rovi v postglacialu pod vodo, je v jami malo sige.

Namen:

Hidrološko zelo pomembna jama, saj teče voda v 5 km oddaljene izvire Krke. V jami je bogata podzemeljska kopenska in vodna favna. Iz jame je znan tudi močeril *Proteus anguinus*.

Gozdnato okolje jame je sestavni del ureditve naravnega spomenika.

Površina: 1 ha

Režim gospodarjenja: VR3

24. JAMA KRVIŠKA OKROGLICA

Opis:

Širok vhod v 40 m globoko brezno pripelje v lepo kapniško dvorano iz katere vodi 30 m globoko brezno v spodnjo kapniško dvorano. Skupna globina jame je 83 m. Okoliški gozd je okoljetvorna sestavina nar.spomenika.

Nadm.v. 597 m.

Namen:

Lokalno najgloblje brezno z dvema zelo lepo zasiganima dvoranama. Jama ima enega najstarejših jamskih načrtov (P.Kunaver). Gozd je element in zaščita naravnega spomenika.

Površina: 1 ha

Režim gospodarjenja: VR3

25. PODPEŠKA JAMA

Opis:

10 m širok in 5 m visok vhod v jamo se odpira sredi vasi, tako da ena izmed hiš celo sega v jamski vhod. Jama ima dva kraka. Desni je nizek, ozek in se spušča do majhnega podzemeljskega potoka, levi pa je velik rov, ki privede do aktivnega vodnega rova s tipičnimi erozijskimi morfološki-mi posebnostmi. Dolžina rovov je 600 m.

Namen:

Podpeška jama je ena prvih jam pri nas, ki je bila izmerjena in narisana (Valvasor). Je izjemen tip pretočne jame, v kateri se pojavlja prava podzemeljska voda in zopet izginja. Ima zelo zanimivo morfologijo. Jama je favnistično zelo bogata - refugij za vrste, ki prezimujejo v jamah; tipično najdišče jamskega polža *Zospeum fraunfeldi*, pajka *Troglophyphantes gracilis* in hrošča *Typhlotrechus bilimeki*; bogata je tudi vodna podzemeljska favna. V jami je bil nekdanj prvi speleobiološki laboratorij pri nas. Gozd nad jamo je okolje-tvorna sestavina in zaščita naravnega spomenika.

Površina: 1 ha

Režim gospodarjenja: VR3

26. MULJAVA - južno obrobje

Opis:

Območje partizanskega spomenika , poraslo z mešanim gozdom srednje kakovosti

Namen:

Sestavni element ureditve kulturnega spomenika (NOV)

Površina: 1 ha

Režim gospodarjenja: VR10

27. GRADIŠČE PRI SPODNJI SLIVNICI

Opis:

Krajinsko značilna vzpetina nad Sp.Slivnico,
z ostanki prazgodovinskega naselja s sledovi obram-
bnega nasipa, gomile

Namen:

Varstvo naselja, rekreacija, SLO, sestavni del ureditve
kulturnega spomenika.

Površina: 32 ha

Režim gospodarjenja: VR8

28. DELOVNO ZAŠČITNI ZAVOD ZA INVALIDE PONIKVA

Opis:

Pretežno smrekovi gozdovi v bližini rekreacijskega centra.

Namen:

Varstvo objekta in naselja, rekreacija, SLO

Površina: 4 ha

Režim gospodarjenja: VR8

29. JAVHE

Opis:

Gozd v okolici partizanske bolnišnice, del izločen
za potrebe JNA

Namen:

Sestavni del krajinske ureditve, krajinski element,
za potrebe JNA

Površina: Bolnica Javhe	1 ha
odd 84	<u>5 ha</u>
	6 ha

Režim gospodarjenja: ni predlagan

30. GORICA - DOBREPOLJSKA GMAJNA

Opis:

Krajinsko pomembna in značilna vzpetina med Vidmom,
Malo vasjo, Zagorico.

Namen:

Sestavni element krajinske ureditve

Površina: 35 ha

Režim gospodarjenja: VR8

VARSTVENI REŽIM

		Dovoljeno	Prepovedano
VR1	geol.-morf.	gozdar.izkor.	sekanje na golo
VR2	za por.geom.	čiščenje drevja in grmov- ja okr.Sp.	sekanje na golo
VR3	za podz.geom.	normal.gozdar.izkori- ščanje	zemelj.dela (ceste) in gradnje krčenje oz. sprem.veg.odeje nad jamo, odlaganje odpadkov,gradnje
VR4	za hidrol. s.	z dovolj.posek obrež. veg.,vnašanje novih drev.vrst na obrežje	
VR5	za bot.s.	nor.gozdar.izraba rast. če niso v nasprotju z var.interesi	vsako poseganje v rastišč.razmere (osuševanje)
VR6	za dendrol. s.	nabiranje cvetov in plodov,če ne vpliva na biol.stanje dreves	sekanje,obsekovanje,lomljenje dreves,debel ali vej,spreminjanje rast.razmer(odstranjevanje zemlje, odkrivanje korenin,zasipavanje, osončenje, obešanje na deblo)
VR7	za zool. s.	norm.gozd.izkor.,če niso v nasprotju z var.interesi	lov,ki se nanaša na zašč.vrste
VR8	za zelene p.(parkov- ni gozd)	spreminjati sestav in namembnost pos.delov in povr.s soglasjem postavljati klopi in poti,gospodariti s post.sk.g.na manjših pov.	uničevati ali poškd.drevje in grmovje, odpiranje gozdnih sestojev- gosp.prilag.nameni, graditi, postavljati vode
VR10	za kult. sp.	čiščenje drevja in grmovja okrog spom. sečnje prilagoditi na- menu estetskega obli- kovanja okolju	sečnja na golo
VR11	za gospo- darsko izrabo	normalno gospodarje- nje v okviru med.nač.	vodi in gradnje - v kolikor ne služijo direktnemu pospeševanju gozdne proizvod.

Zap. št.	O b j e k t	L o k a c i j a		Površina			Opomba
		Odd., parc. šte.	Katastrska občina	ZS	GG	LM	
1	Koščakov hrib	30,31,32	Grosuplje-naselje	40,80	18,46	0,50	Zel.pas Grosuplje
2	Motvoz in platno	32 c	"	-	3,50	-	Zeleni pas " ,krajev. značilnost
3	Ivančna gorica	16 a,b	Ivančna gorica	-	-	11,65	Zel.pas IV.G.
4	Kopanj	14	Račna	9,41	-	-	Kult.-zg.,krajev.znač.
5	Čušperk	3d	Račna (parc. 1075/189)	-	0.22	-	" "
6	Boštanj	13 c	Slivnica	-	-	6.59	" "
7	Bičje	18 b	Ponova vas (1446/3)	-	-	0.18	Kraj.znač.(enklava gozda ob potoku)
8	Magdalenska gora	18,16 del	Sela 1334/43,44,42,48,49	35,61	-	-	Kult.zgod.kraj.znač.
9	Vir pri Stični	14 c	Stična 1344/2,52,1382,1396	-	-	3.49	Kult.zgod.(obzidje v g.)
10	Muljava	4	Muljava (132,136,178,184/1)	4,63	-	-	Kult.zg.Jurčičeva hiša
11	Višnjegorski grad	14 a,d,e	Višnja gora	-	16,48	-	Kult.zg.
12	Ježa	18a/del* 28 b,c*	Ponova v.*, Sela	16,54	-	4.53	Kraj.značil.

* Izven meja občine

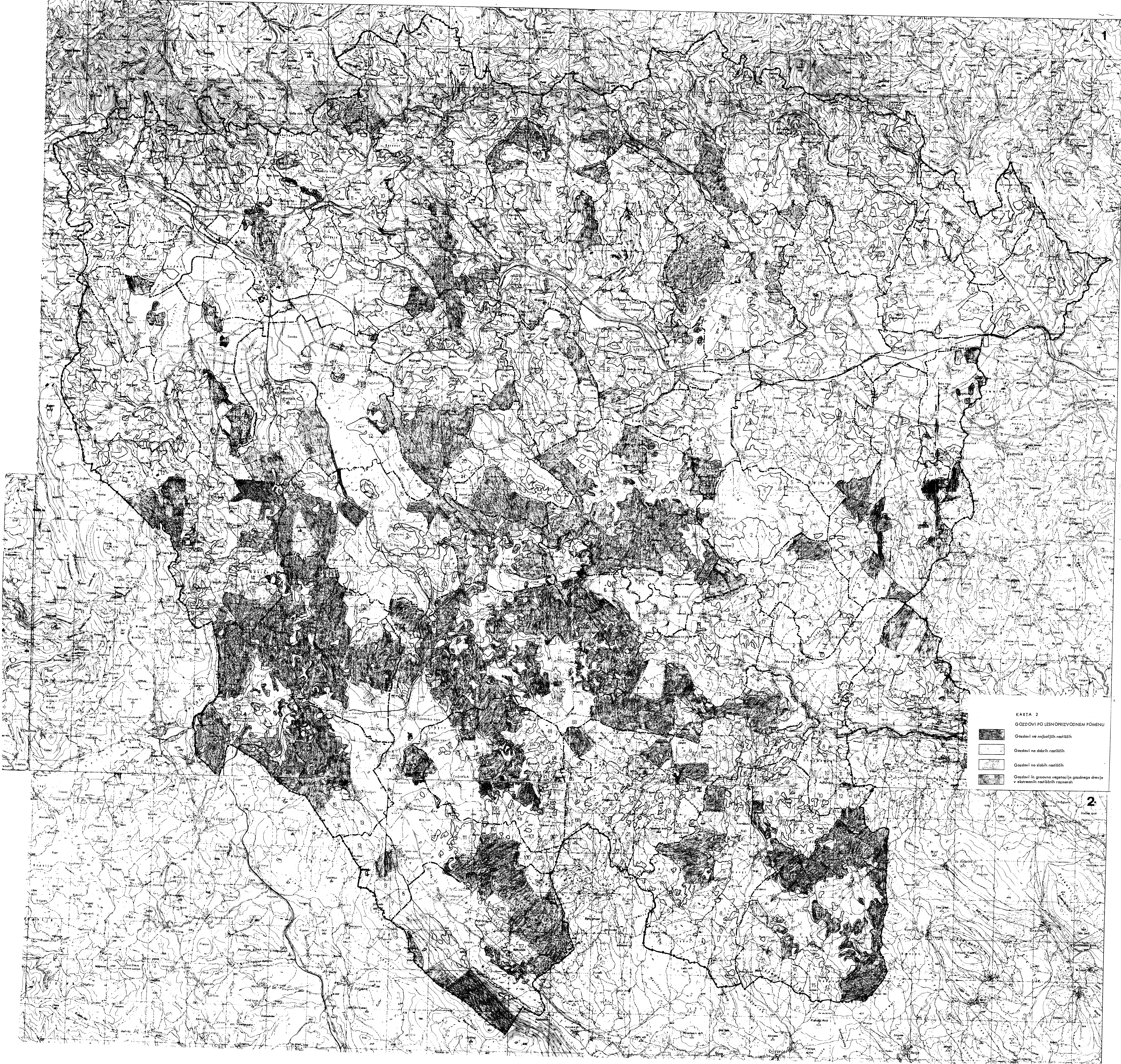
13	Mlačevski hrib	6a del	Slivnica	5,00	-	-	Kraj.znač.(osamelec)
14	Košca	7d,8a del	Dedni dol	7,43	2,73	-	Nar.sp.(geomor, hidr.)
15	Bojanski gozd	1-6	Bojanski gozd	-	106,68	-	Nar.znam.,NOB gozdar.
16	Medvedica	12-16	Turjak*, Vel.Lip.	-	174,95	-	"
17	Tabor	13	Slivnica (745/1 del)	2,00	-	-	Kult.zg.,Tur.zn. kraj.zn.
18	Taborska jama	14	Slivnica (828/2)	0,38	-	-	Nar.sp. (geomorf.)
19	Kamna gorica	5a	Grosuplje	10,0	-	-	JNA
20	Taborski hrib	10,11,12,13	Ponova vas	3,50	-	-	JNA

V arhivskem izvodu so fotokopije gospodarskih kart
1 : 5000 s parcelami in mejami objektov!

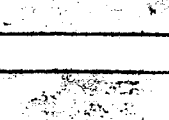

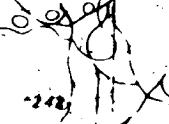
LITERATURA

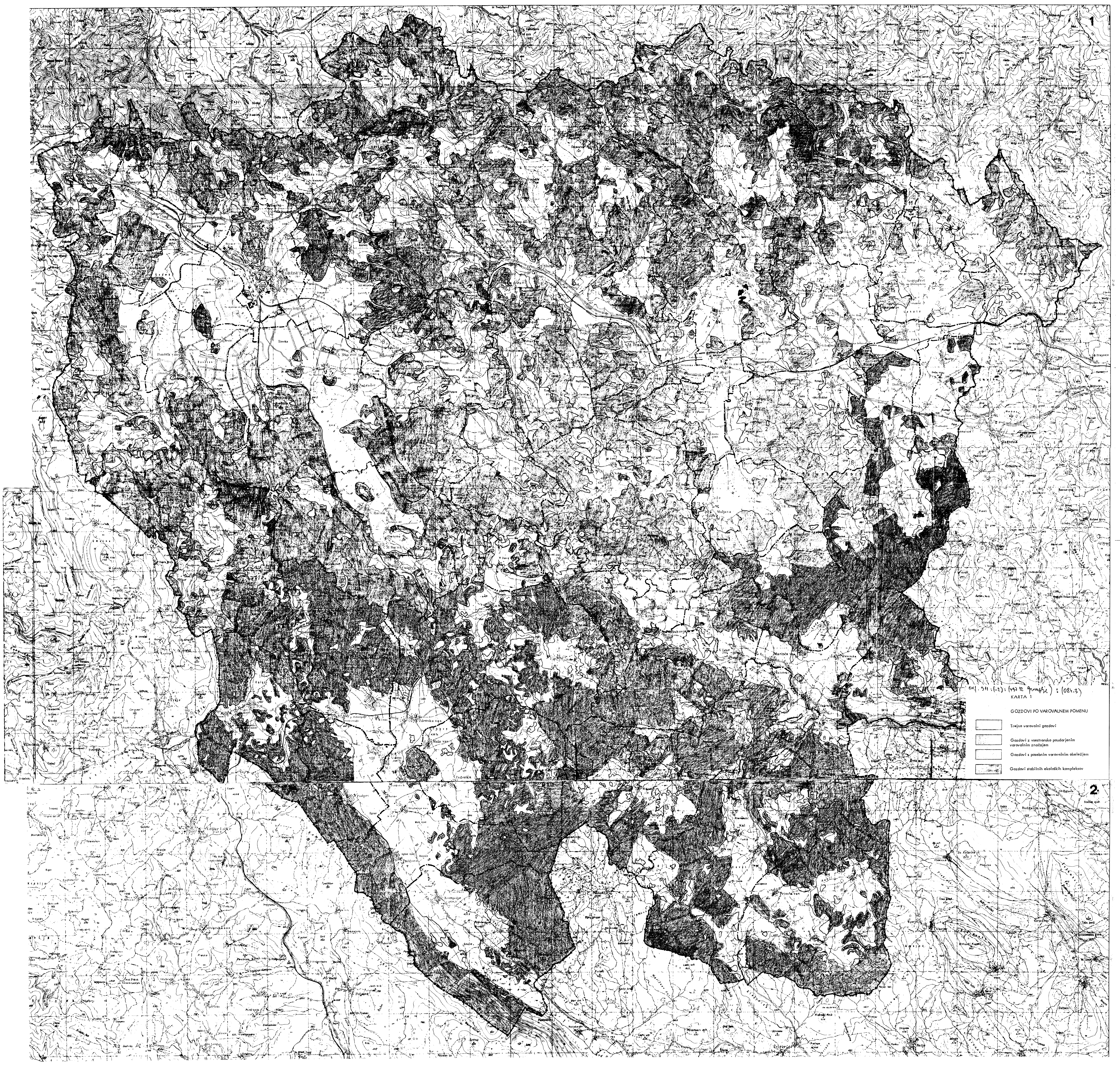
1. Anketa gozdnih gospodarstev o zaraščanju kmetijskih površin,
IGLG, Ljubljana, 1981
2. Arheološka najdišča Slovenije,
SAZU, DZS, Ljubljana, 1975
3. Družbeni plan občine Grosuplje 1981 - 85
- 4.-7. Gozdnoureditveni načrti za gozdnogospodarske enote Grosuplje, Ivančna Gorica, Krka, Struga-Dobrepolje
- 8.-11. Gozdne združbe gospodarskih enot Grosuplje, Ivančna gorica, Dobrepolje, Struga
Biro za gozdarsko načrtovanje, Ljubljana
12. Inventar najpomembnejše naravne dediščine Slovenije,
Ljubljana, 1976
13. Katastrski spiski občine (stanje ob koncu 1980)
Tipkopis
14. Krajevni leksikon Slovenije,
DZS, Ljubljana, 1971
15. Kulturni spomeniki Slovenije
Spomeniki I.kategorije,
Ljubljana, 1974
16. Navodila za izdelavo vrednotenja gozdnega prostora
IGLG, Ljubljana, 1982
17. Popis gozdov Slovenije,
IGLG, Ljubljana, 1980
18. Zasnova uporabe prostora. Gozdarstvo,
RPP, Ljubljana, 1975

Opomba: Za številčno vrednotenje gozdov so bile uporabljene mehanografske usluge računalniškega sektorja Inštituta za gozdno in lesno gospodarstvo v Ljubljani.

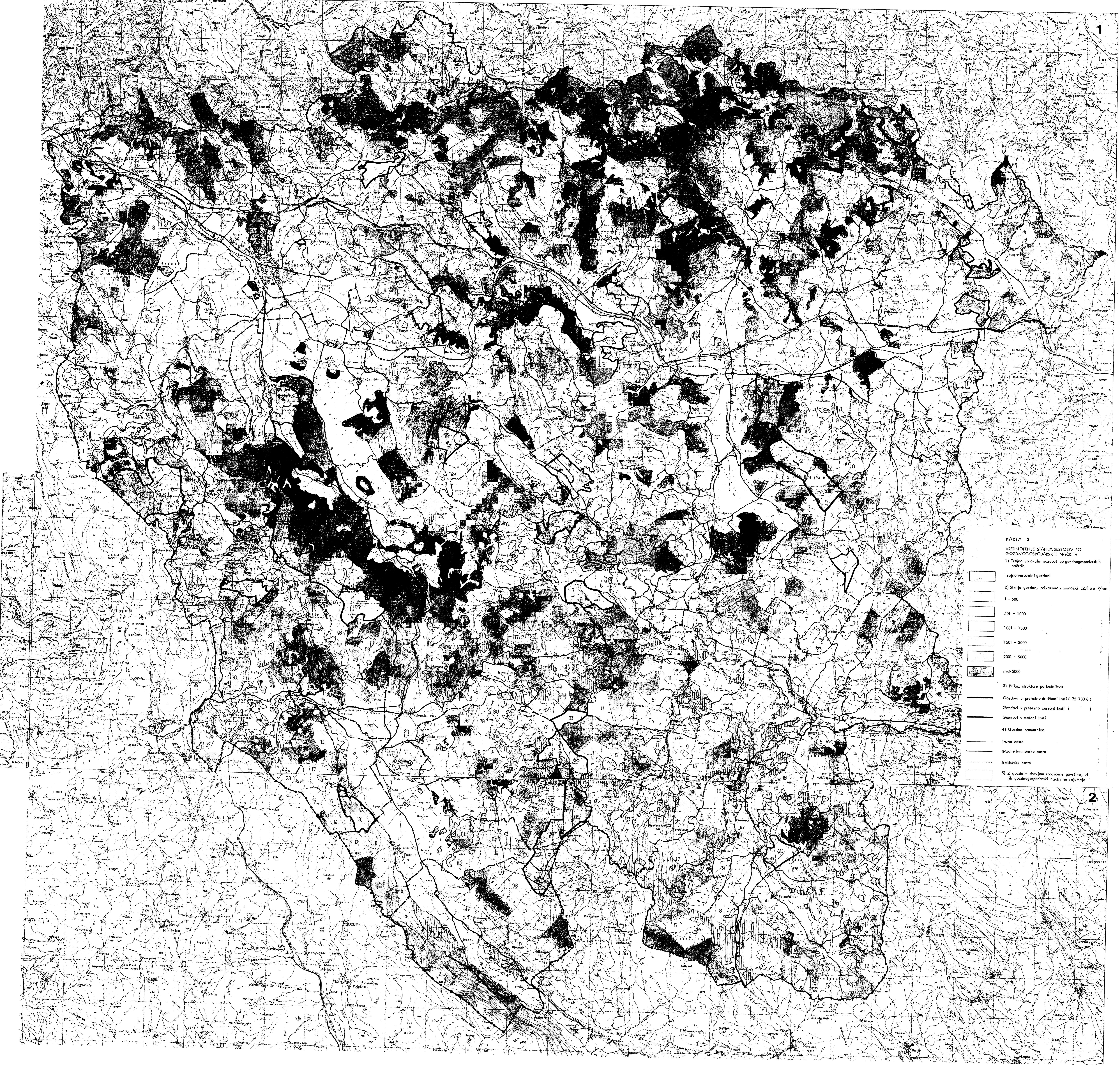
KARTA 2
GOZDOVI PO LESN OPRIZVODNEM POMENU

	Gozdovi na najboljših rastiščih
	Gozdovi na dobrih rastiščih
	Gozdovi na slabih rastiščih
	Gozdovi in grmova vegetacija gozdnega drevoja v ekstremnih rastiščnih razmerah

0:1 511 (-1); (493 12 000000) : (084,3)
KARTA 1

- GOZDOVI PO VAROVANEM POMEŃU
- Trejno varovalni gozdovi
 - Gozdovi z vsestransko poudarjenim varovalnim značajem
 - Gozdovi s posebnim varovalnim obsežajem
 - Gozdovi stabilnih ekoloških kompleksov

KARTA 3

VREDNOTENJE STANJA SESTOJEV PO
GOZDNOGOSPODARSKIH NACRTIH

1) Trajno varovalni gozdovi po gozdnogospodarskih
nacrtih

Trajno varovalni gozdovi

2) Stanje gozdov, prikazano z oznaki LZ/ha x P/ha:

- 1 - 500
- 501 - 1000
- 1001 - 1500
- 1501 - 2000
- 2001 - 5000
- nad-5000

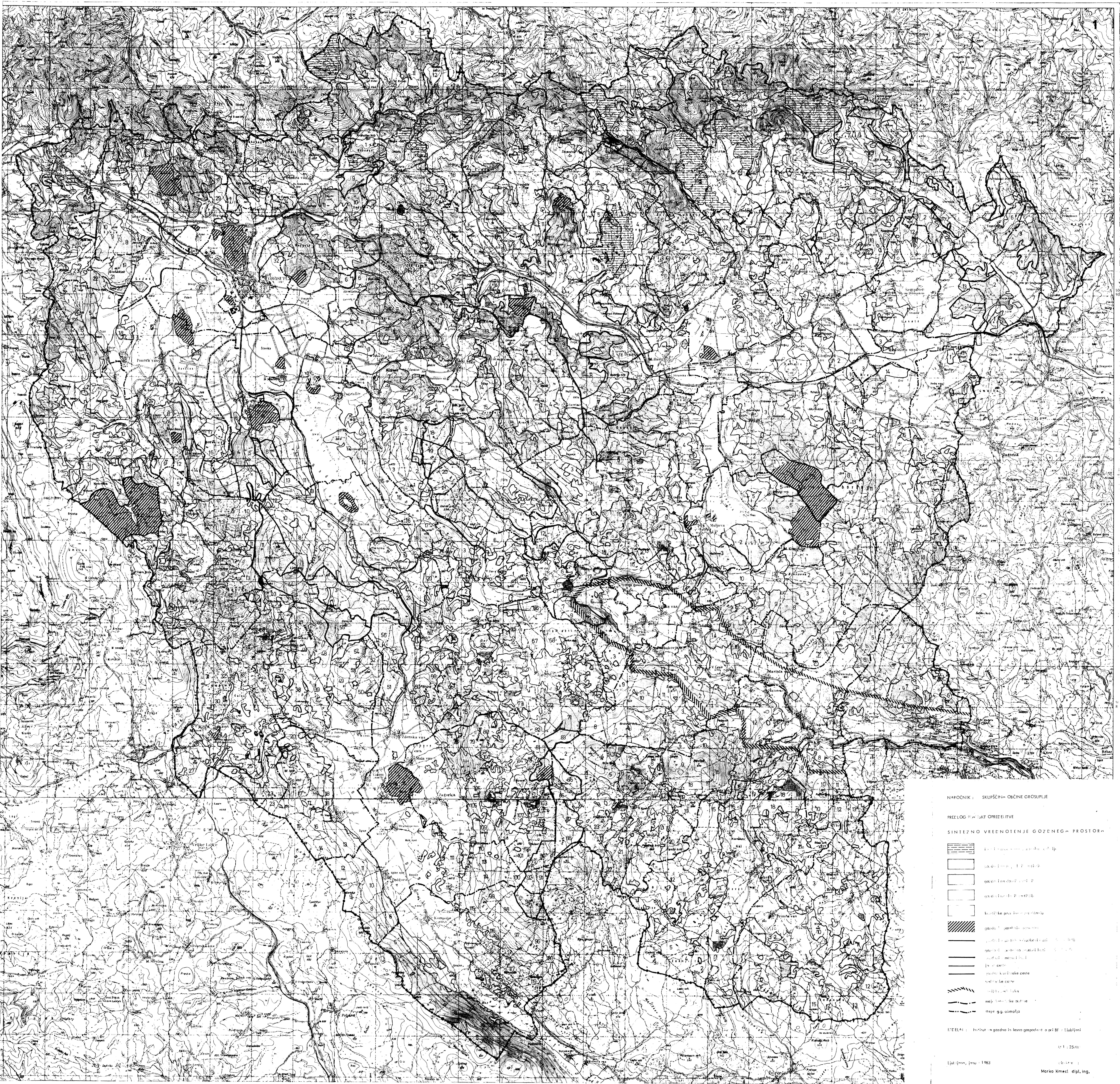
3) Prikaz strukture po lastništvu

- Gozdovi v pretežno družbeni lasti (75-100%)
- Gozdovi v pretežno zasebni lasti (")
- Gozdovi v mešani lasti

4) Gozdne prometnice

- javne ceste
- gozdne kmionske ceste
- traktorske ceste

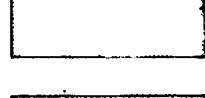
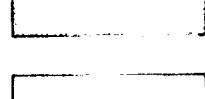

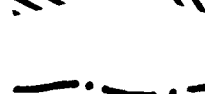

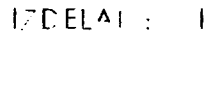

5) Z gozdnim drevjem zaraščene površine, ki
ih gozdnogospodarski načrti ne zajemajo

NAROČNIK : SKUPŠČINA OBČINE GROSUPLE

PRELOG : 4 - TAK OPREDELITVE

ŠIFRIRANO VREDNOTENJE GOZNEGA PROSTORA

- gozdna posestva, ki so v lasti države
- gozdna posestva, ki so v lasti občine
- gozdna posestva, ki so v lasti fizičnih oseb
- gozdna posestva, ki so v lasti pravnih oseb
- gozdna posestva, ki so v lasti države
- gozdna posestva, ki so v lasti občine
- gozdna posestva, ki so v lasti fizičnih oseb
- gozdna posestva, ki so v lasti pravnih oseb
- gozdna posestva, ki so v lasti države
- gozdna posestva, ki so v lasti občine
- gozdna posestva, ki so v lasti fizičnih oseb
- gozdna posestva, ki so v lasti pravnih oseb

IZDELAL : Institut za gozdno in lesno gospodarstvo pri BI - Ljubljani

Ljubljana, junij 1983

Marko Kmecl dipl. ing.

